

СРЕТНИ ГАРА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

• ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА МАРТИРИА • ГОДИНА IX • БРОЈ 24 • ЈУЛИ 2010 •

РОЂЕНЈЕ СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА

Свети Сава горњокарловачки

Издази са благословом:
Његовог Преосвештенства
Епископа горњокарловачког
г.г. Герасима

Издавач:
Епархија горњокарловачка
Издавачка установа „Мартириа“

Председник
уређивачког одбора:
Епископ горњокарловачки
г.г. Герасим

Главни и одговорни
уредник:
Протопрезвитер Славиша Симаковић

Графичка припрема:
Протопрезвитер Славиша Симаковић

Чланови редакције:
Протопрезв.-ставрофор Мићо Костић
Презвитер Марко Ђурић
Презвитер Горан Петковић
Презвитер Горан Славнић
Јеромонах Наум (Милковић)
Ипођакон Зоран Живковић

Адреса уредништва:
Епархија горњокарловачка
Издавачка установа „Мартириа“
Карловац; Славе Рапскај бр. 14

Контакт:
телефон: 00385 (0)47 642 531
факс: 00385 (0)47 642 532
e-mail: simakovic@gmail.com

Производња:
Identity - дизајн-припрема-маркетинг
Карловац; Смичикласова бр. 5/ц

телефон: 00385 (0)47 631 841
факс: 00385 (0)47 631 842

Тираж:
1.000 примјерака

Штампа се средствима Епархије
горњокарловачке. Часопис није
намијењен за продају.

Ваше донације намијењене нашем
издаваштву можете уплатити на
жиро-рачун Епархијског управног
одбора Епархије горњокарловачке:

2484008-1102595122
IBAN HR5724840081102595122

Raiffeisen BANK Austria d.d.

Рукописи и фотографије се не враћају.
Текстови и прилози објављени у
часопису представљају ставове
аутора.

ISSN 1334-3467

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ
ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ

СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

• ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА МАРТИРИА • ГОДИНА IX • БРОЈ 24 • ЈУЛ 2010 •

Димитрије Плећевић

МОНАШТВО У XXI ВЕКУ

Монаштво 21. века, суочава се са изазовима и искушењима која нису била позната монасима ранијег периода, па чак ни подвижницима прве половине 20. века.

Стр. 4-6

Душан Басташић

НА ЈАДОВНУ 26. ЈУНА 2010. Г. - ОБРАЂАЊЕ ПРЕДСЈЕДНИКА УДРУЖЕЊА ЈАДОВНО 1941.

Говор је одржан 26. јуна 2010. године, на комеморативном скупу јадовинских жртвама комплекса усташких логора у којима је на најсвијепији начин убијено више од 40 хиљада Срба и Јевреја!

Стр. 7-10

Митрополит др Амфилохије Радовић

О ТАЈНИ КРСТА ХРИСТОВОГ

Предавање одржано на Сабору православне омладине у Манастиру Ремети почетком Госпојинског поста 1984. /Теолошки погледи, Београд, 1984, година XVI, број 3-4/

Стр. 11-15

Др Радомир Поповић

МИЛАНСКИ ЕДИКТ 313. ГОДИНЕ

Миланским едиктом је на државном нивоу разматрана могућност да Хришћанство буде, пред римским државним законима признато за слободну и дозвољену веру.

Стр. 16-17

Свештеномученик Владимир

БОРБА СА ГЛАВНИМ ПОРОКОМ ДЕЦЕ - РЕЧ РОДИТЕЉИМА

Побеђуј што је могуће раније главну страст твоје деце. Што дужи будеш чекао, то ће силнија и јача бити страст и тиме ће бити тежа са њом се изборити.

Стр. 18-19

Епископ Симеон (Злоковић)

БЕСЕДА НА ИСПОВЕСТИ СВЕШТЕНСТВА - Карловац 13. 02. 1981. год.

Нико не може пружити оно што нема. Да бисмо могли мењати свет, морамо пре свега изменити себе. Ако је наша духовност оскудна, никога нећемо продуховити...

Стр. 20-21

Епископ Симеон (Злоковић)

ЕПИСКОП ЛУКИЈАН МУШИЦКИ У СВОМ ВРЕМЕНУ

Поводом 200-годишњице рођења у 140-годишњице смрти епископа горњокарловачког Лукијана Мушицког

Стр. 21-24

Дамир Кундић - „Нови Лист“

ИНТЕРВЈУ - ПОВОДОМ НАЈАВЕ ОСНИВАЊА ХРВАТСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Како остати миран кад нетко негира твоје постојање? Како да ја као православни пастир слушам кад нетко говори да у Хрватској нема Срба већ само православних Хрвата? То је геноцид.

Стр. 25-26

www.eparhija-gornjokarlovacka.hr

АКТУЕЛНОСТИ

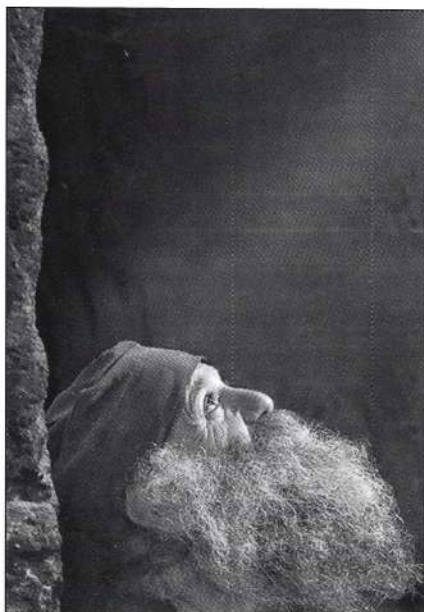
*Преузето са интернет презентације
Епархије горњокарловачке*

Стр. 27-29

МОНАШТВО У XXI ВЕКУ

Монаштво 21. века, суочава се са изазовима и искушењима која нису била позната монасима ранијег периода, па чак ни подвижницима прве половине 20. века.

О призиву, идејама, начелима и највише о опиту монашког живота много је говорено и писано кроз историју Цркве, а тако је несумњиво и данас. Ако га у најмањем доживимо као необичан, односно несвакидашњи начин живота или опредељености, монаштво ће нас фасцинирати и оборити сваки противаргумент, јер оно, по природи своје пројаве, припада сфери вечности, извире од Духа Светога, који му и даје могућност опстанка. Да није тако, монаштво би било само једна од историјских покрета, засновано на људској идеји и до данас не би ни постојало. Пало би у заборав као и све илузионистичке представе о животу, које за циљ имају било шта од пролазних схватања и идеја. У том контексту посматрано монаштво опстаје као практична, еклисиолошка делатност, остављајући за собом многовековно, искуством печатано, спасавајуће начело.

Монаштво је историјски рођено половином четвртог века у Египатској пустињи. Оцима монаштва сматрамо преподобне Антонија Великог и Пахомија Великог, док као велике трудољубце иноштва поштујемо Теодосија Великог, Илариона Палести-

нског, Василија Кесаријског, Амброзија Медиоланског, Бенедикта Нурсијског, Саву Освештаног, Дамаскина и др. Зачетак или предисторију монаштва можемо открити још у Старом завету, животима пророка, Данила, Илије, Исаије, Претече и Крститеља Господњег Јована и самога Господа нашега Исуса Христа, који је светељ монашког служења. Не смемо заборавити ни апостола Павла - химнографа љубави, као ни апостола Јована Богослова и многе друге знане и само Богу откривене подвижнике свих времена. Кроз ово скромно историографско путовање чини се, да сем имена, нисмо изнели ништа битно и значајно, али није тако, осим на први поглед. Ако се задубимо, созерцавајући ове великане монаштва, доћићемо до бити, а то је ЕВАНЂЕЉСКИ ИДЕАЛ ЖИВОТА. То је нит, која њих све и монаштво свакога времена нераскидиво повезује. Та свеза, која чини истоветнима монаштво са мирским светом, то је заправо ПУТ СПАСЕЊА КРОЗ ЕВАНЂЕЉСКИ ЖИВОТ.

Идеал монаха раног периода, средњег века и данас, готово је непромењен и извире из жеље да се у истини Господњој, у љубави његовој и заједници светих пребива и не само током свакога часа у земном животу, већ вечно. Зато је право и потпуно извориште монашког живота, као и његов крајњи циљ, будућност односно Есхатон. Након овог кратког увода, прелазимо на тему Монаштва у 21. веку. То је за све нас велика непознаница, јер смо тек на прагу века који нас очекује и са свешћу о томе ћемо и говорити вечерас.

Питате се, вероватно, одкуда потреба за оваквом темом и да ли је оправдано говорити о нечему што нисмо у стању да потпуно сагледамо, са историјске дистанце. Одмах ћу Вам одговорити, јесте оправдано, чак је и неопходно.

Ево и зашто: Монаштво 21. века, суочава се са изазовима и искушењима која нису била позната монасима ранијег периода, па чак ни подвижницима прве половине 20. века. Техника и технологија видно напредују из часа у час, тешко је уклапати се у нове токове. Све то одражава се на човеанство, на Цркву и боготражитеље у оквиру ње. На нама је да будемо свесни свих чињеница, да покушамо да их правилно расудимо и да се у крајњој линији реално суочимо са њима. Људи нашег времена, посебно млади, монашки живот доживљавају као потпуни идеал вере, улазећи у њега са жељом да читав свој живот, личност, таланте, употребе на спасење, односно да их афирмишу тако да послуже литургијској заједници у којој се спасавају. Монашки живот виде као заједницу верних, сабраних око тела Христовог, у тежњи да се такав начин живота оствари у вечности.

То је перспектива, које младе генерације драстично одваја од старије генерације монаха, које их приближава архетипу, историјски јаком, данас нажалост потиснутом, литургијском сусрету љубави, сусрету између монашке заједнице и васкрслога Христа. Управо данас, српски манастири, а што је тужно и многи старци, заборављају или намерно превиђају да је монаштво неодвојиво од литургијске заједнице Цркве, да оно никако не сме да се појави као парацрквена, ванлитургијска, индивидуална побожност, усмерена на личну молитву као суштину свега, на изолованост превазиђене и Хришћанству толико далеке лимитиране сирове форме. Младе монашке генерације или монахољубци који желе тај уски пут спасења, имају јасну визију, у неким сегментма далеко превазилажући старије генерације. Стога је и јаз међу њима готово непрестив.

Монах 21. века треба да буде свестан благодати али и опасности времена у коме живи, да све Богом дане технолошке и техничке иновације искористи на добробит заједнице, да не чује стране речи Господње упућене лошем слуги: Узмите дакле од њега таланат, и подајте оном што има десет таланата. Јер сваком који има, даће се, и претећи ће му; а од оног који нема, и шта има узео се од њега. И неваљалог слугу баци-те у таму најкрајњу; онде ће бити плач и шкргут зуба (Мт 25, 28-30). Много је гладних и жедних, монахољубаца данас, гладних и жедних вере, али на жалост немају коме да се обрате, не зато што нема искусних страца, већ зато што се њима нико не бави и нико нема жељу за тим. Манастири су нам се, драги пријатељи претворили у туристичке атракције, културно-историјске споменике, са живим људима у њима, који живе, тачније преживљавају, будући далеко од центра ствари а то је света Литургија.

Похвално је да будемо молитвени, да тежимо личном усавршавању, али све то не сме да нас издиже у односу на друге, да нас чини пар екселанс појединцима, неприкосновеним ауторитетима вере, тумачима писма и знакова, свезнајућим гуруима....

Не смемо давно заборављени систем робовласништва, преобраћеног на духовни ниво, оживљавати нити актуелизовати. Да ли случајно или намерно то је у знању Божијем. Не смемо сакатити људе, увлачити их у неправославно поимање вере, незнање им просипати као врхунску теологију, учећи их да чекају антихриста, да цепте од свега, све само не да се радују Христу, да се радују опиту Литургијске заједнице. Све наведено сиромаша монашке заједнице у глобалу, јер не тежи ономе чему млад човек хита, јер доступност аутентичној монашкој литератури данас је све већа и нема залагивања плитком духовношћу. Млади траже пуно-ту доживљаја, треба им пружити руку, отворити монашке капије, прихватити их са љубављу и

поверењем, а не одмахнути руком и рећи нема од њих ништа. Такво монаштво треба 21. веку. Уз поштовање старијих монашких генерација, младо монаштво мора бити образовано, спремно да разуме и поучи вапијућег грешника у складу са временом, да покаже да има љубави и смисла за живи живот у Христу. То је монашки доживљај нас младих данас, заједница у телу Христовом, у надвечној љубави, у мисији Цркве која рађа за вечност. Млади који се одлучују на монашки подвиг морају да буду свесни да реалан монашки живот није ни мало лак, најчешће, пракса се не подудара са опитном теоријом отаца, који из перспективе преживљеног и доживљеног монашког живота, на зениту, већ прелазећи у есхатон пишу и поучавају ученике.

Данас је основно да млади монах одсече своју везаност за свет, да га воли и даље али да му не робује, да трезвеноумно расуђујући, слуша настојатеља и тежи да се едукује колико год је то могуће у исправном смеру. Да не лута, тражећи поуке од свих, већ само од свога игумана и исповедника. Свакако, велики проблем монасима у данашње време представља слобода, односно злоупотреба исте, јер свет бруји о максимуму слободе па чак и оне која је штетна по спасење. Такве проблеме рационално треба сагледати и исповедно их решавати са духовним руководитељем.

Ђаво, ма колико тврдили многи данас да га нема, саплитаће монаха на сваком кораку, покушава да га саблазни на многе начине. Основно Отачко начело јасно сведочи у тим ситуацијама да се треба чврсто држати, прозрети искушење и трудити се исто одбацити, као онај који Не вјерује свакоме духу, него испитује духове јесу ли од Бога (1. Јн. 4,1). Тако наоружани јасно се упштамо у невидљиву борбу чији исход за нас треба да буде Вечна Евхаристија и радост заједнице са Христом. Искушења која надире треба сећи у корену, при падовима треба устајати, а не беспло-

дно јадиковати и тапкати у месту.

Монаштво је маратон, на коме има препрека, али не сме да буде заустављања, са Христом трчећи до циља, у Павловској нади, сваки монах или онај који жели такав начин живота треба да се труди да оствари речи: Добар рат ратовах, трку заврших, веру сачувах. А сада ме чека венац правде (2. Тим. 4, 7).

ПИТАЊА:

1. Да ли су истините тврдње да је Света Гора најбоље место за монаховање, поготово с тога што тамо владика никога нигде не може преместити?

Свако место, које монахољубац у срцу своје препозна као место на коме ће живети и спасавати се у Духу Божијем је најбоље за њега. По мом скромном мишљењу, много је више важнија монашка зједница, која заправо освештава место и чини га живим у Христу.

Света Гора је дивно место за монаховање, али ни једна света обитељ није ништа мање вредна тога. Што се тиче премештања то је прилично неубедљив аргумент, јер је послушност највећа монашка врлина.

2. Колико година је потребно да кандидат пре монашења буде искушеник?

Свети канони и предање препоручују три године, минимум једну годину, али то је у власти епископа односно игумана који монаши и духовника који приводи кандидата и који је у обавези да процени и предочи његову зрелост за примање завета.

3. Како се одређује име на монашењу?

Најчешће одређује епископ који монаши или духовник који приводи кандидата. Неретко се консултује и жеља онога који се монаши.

4. Питање везано за каноне који одређују да се монаси не баве световним пословима. И како поједини монаси предају веронауку?

Сходно 3. и 4. правилу Четвртог васељенског сабора, монаси и клирици уопште не би требало да се баве световним пословима, осим по дозволи епископа. Дакле вероучитељи монаси, који су ретки, то послушање обављају уз сагласност епископа и то се не противи правилима Цркве.

5. Да ли искушеник може до краја остати у том статусу?

Може, ако духовник или игуман процене да је то потребно, мада у пракси се то ретко среће. Ако не пре такви се монаше на самртничкој постељи.

6. Да направимо паралелу између монашких традиција различитих религија?

Питање је јако комплексно и захтева дубоку анализу и просто је тема за себе. Али укратко речено свим монашким традицијама својствене су следеће карактеристике: живот по начелима монашких оснивача, одређено молитвено правило, правила поста, живота и реда у заједници, послушања. Православно монаштво као и уосталом Православље уопштено, од свега тога дубоко разликује и чини аутентичним управо Света Литургија о чему смо говорили предходно. Она чини доживљај православног монаштва есхатолошким и на тај начин подвлачи јасну црту са традицијама монаштва у другим религијама.

7. Да се појасни све учесталија појавност тзв белог монаштва, које духовници препоручују световним па чак и брачним људима?

Нажалост многи од нас смо сведоци таквог антицрквеног и деструктивног понашања појединих духовника, који своја чада усмеравају да живе строгим монашким принципима у свету. Посебно се да приметити, да споменути духовници такве савете дају и брачним људима. То није нова појава, јер Црква одавно зна за проблем наметања и елитизовања монашког живота на рачун световног са посебним освртом

на „чистоту“ монашког у односу на „прљави и грешни“ световни живот. Овакво поимање ствари не само да је погрешно, већ је и умногоме погубно за појединце и читаве породице које врше некакве манастирске ексерименте у свету издајући се за тзв. „бело монаштво“ које је историји било познато али под потпуно другим околностима и ситуацијама. Бели монах је истински монах са положеним заветима, што чува по благослову духовника за себе, посебно је тога бивало у време комунизма у Русији и слично. Но наши данашњи бели монаси и нераде ништа друго, него само критикују све око себе, изобличавају друге, критикују јерархију Цркве и слично. Све сем мало пажње и посвећивање себи и својим гресима. Посебно су раздражљиви када се поведе питање исправности таквога живота или питање духовника који то благосиља. У тим случајевима смијени, побожни и молитвени, скрушени бели монаси доживљавају драстичну промену, изобличавајући лице, повишеним тоном призивају Суд Божји на онога који хули на Бога јер се не слаже са ставовима дотичних духовника-гуруа.

Овакво поимање опасно је јер директно разара литургијску заједницу и мисију Цркве, ружећи при томе слику о монашту и побожности уопште. Једини савет је клонити се духовника и њихових умишљених чада, који сем - мој духовник и ја, ништа друго не говоре, јер су штетни за изграђивање духовних ставова и најчешће одишу расколничким менталитетом, који пре или касније изађе на видело.

Још једном апелујем и понављам по небројени пут, да је најнормалније и најцрквеније исповедати се код свог надлежног свештеника и ићи на Свете Литургије у своју парохијску цркву. На тај начин се замке ревнитеља за веру лако дају избећи.

*Пише:
Димитрије Плећевић*

НА ЈАДОВНУ 26. ЈУНА 2010. Г. - ОБРАЋАЊЕ ПРЕДСЈЕДНИКА УДРУЖЕЊА ЈАДОВНО 1941.

Говор је одржан 26. јуна 2010. године, на комеморативном скупу јадовинским жртвама комплекса усташких логора у којима је на најсвирепији начин убијено више од 40 хиљада Срба и Јевреја!

Господине Предсједнице Републике Хрватске, Ваше Екселенције, даме и господо, добар Вам дан. Преосвећени Владико, браћо и сестре, Помаже Бог!

Поздрављам Вас испред Удружења потомака и поштовалаца жртава комплекса усташких логора Јадовно 1941. Изражавам велику захвалност свима онима, који су подржали нашу иницијативу да се прво обиљежавање Дана сјећања на Јадовно одржи данас на овако достојанствен начин уз обнову двију Спомен плоча. Поред помоћи многих добрих људи, посебно истичем подршку Српског народног вијећа, Асоцијације избјегличких удружења Срба из Хрватске у Београду, Горњокарловачког Владичанства Српске Православне цркве и Организације Срба из средње Европе.

Велико разумијевање замјеника жупана Личко-Сењског господина Милана Крмпотића нам значи много али и буди наду да можемо очекивати више на достојном уређењу и одржавању регистрованог Спомен подручја Јадовно, Спомен подручја Шаранова јама и Спомен подручја логора Слана на отоку Пагу.

На овом тужном али и Светом мјесту не приличи држати дуге говоре.

За потомке и поштоваоце жртава ово је прије свега мјесто за тиховање, за помињање, за праштање и за молитву. У исто вријеме, за потомке оних који су овдје чинили злочине 1941., али и за оне који су девастирањем спомен обиљежја '71. и '91. поново убијали жртве, ово је мјесто за стид, покајање и молитву за спас душа.

Јадовно, као што само име злокобно говори, јад је, чемер и туга преголема.

Овај комплекс је помно планиран за елиминацију непоћудних грађана Павелићеве Независне

државе Хрватске. Само мјесто је пажљиво одабрано још прије почетка рата. Велебит, пун крашких безданих јама, морске дубине Пашког и Велебитског канала, камена пустиња Слане са нешто земље на Фурнажи, усташким планерима су била идеална мјеста за масовну и брзу ликвидацију.

Знали су да ће та стратишта, далеко од очију јавности, бити тешко наћи и још теже истражити. Само болестан ум могао је слику комплекса Јадовно поставити на тадашњу новчаницу од 1.000 куна.

Добра жељезничка инфраструктура омогућавала је да се непоћудни, у марвеним „Г“ вагонима, често са натписима „покварено воће“ са цијелог подручја НДХ брзо допремају до Госпића.

Ту су их чекала сабиралишта на жељезничкој станици и на ткз. Овчари. Одатле су многи прослијеђени према казнионици Госпић, према Велебиту, према логору Ступачиново или према отоку Пагу. Многи до тамо нису стигли. Побијени су у успутним јамама или распорених стомака (да не испливају) са каменом око врата бачени у море.

Људе су водили везане у дво-реде, мануелно ликвидирали неколико првих редова, а они су онда својим утегом друге везане у ту јазбину потезали. Јер те жртве „не заслужују метак и скупо је, а није ни мерак“ тврдили су исле-дницима злочинци.

Јадовно је мјесто чији је назив од 1941. до данас болно урезан у свијест потомака жртава. Ово стратиште, као посљедња станица мученичког пута наших најближих, помиње се са тугом и сузама као мјесто гдје су на стравичан начин угашени њихови животи, а животи нас, њихових рођака и потомака, заувјек промијењени. Сазнање, да су потпуно недужни, послије мукотрпног пута, након ударца маља или по-

жа, неки од њих још живи стрмоглављени у бездану јаму или са каменом око врата бачени у море, оставило је у душама рану која не зараста и која се преноси на слједеће генерације.

Одлазили су чланови осакаћених породица, свега у пар наврата, над отворену Шаранову јаму – да спусте цвијеће у бездан и упале свијеће за покој душа.

Они који су покушали сами посјетити мјесто погибије својих најмилијих, тешком муком би налазили пут до Спомен-обиљежја будући да путоказа послије села Јадовно није било (нема га ни данас), а мјештани би избјегавали контакт.

Од саме успоставе НДХ, усташки органи власти и њихове војне формације настојали су да прикрију своја недјела, убијања, масовне покоље и масакрирање цивилног становништва. По ликвидацији логора Јадовно, крајем августа 1941. године, извршиоци злочина су у неке од безданих јама на Велебиту натрпали грање и камење преко тијела усмрћених жртава, замаскиравши их, а неке су и забетонирали. Многа су стратишта све до данас остала покривена велом тајни.

Нису само злочинци уклањали трагове за собом. И становништво настањено у близини масовних гробница је допринијело да се истина не сазна, кријући од заинтересованих гдје се налазе мјеста злочина, тако да су она неминовним промјенама у природи, новим густим растињем, толико обрасла да је многим за-мечтнут сваки траг.

Све вријеме рата истина о злодјелима је у документима фалсификована, злочини су прикривани и умањивани, а многим су трагови и посве брисани. Бројне документе су усташе током рата уништили.

Није се у поратном периоду (1945-1990) у јавности говорило о

жртвама усташког терора сукладно његовим размјерима и посље-дицама.

Поред тога што су појединци уништавали писана свједочанства која су била сачувана, и службени органи власти у ослобођеној Југославији су на одређени начин спријечавали да се аутентични извори о масакрима усташа над српским и јеврејским народом сакупљају и објављују. Настојало се да се о овој теми што мање говори и пише.

Уопште, било је непожељно и контрапродуктивно „градњи братства и јединства“ помињање српских и јеврејских жртава. Добро се знало да су чак и неки од првобораца, који се нису помирили са „ћутањем“, брзо санкционисани.

Пажанин, Проф. Анте Земљар, аутор једине књиге о логорима Слана и Метајна, након што је '47 и '48 одвео мјештане Пага на подручје логора Слана да положи вијенце, завршио је на Голом отоку.

Бранко Цетина, један од ријетких који је успио побјећи из логора Јадовно, након одржаног часа историје јадовинским породицама, иако пуковник, смјеста је пензионисан.

Од усташких логора смрти, као највеће стратиште српског народа, достојно је до недавно био обиљежен само логор Јасеновац, гдје би се сваке године на годишњицу пробоја логораша окупиле породице побијених, а том догађају би се и уступио одређени дио медијског простора.

Спомињао се и логор „Даница“, онај у Сиску и Јастребарском... О логору Јадовно годинама у јавности готово да није било ни ријечи. Чинило се да је наметнута ћутња резултирала посвемашњом „јавном амнезијом“. Све до данас, 69 година по ликвидацији толиких невиних људи, ова мјеста су необиљежена, и без пијетета према тим мученицима.

Овом режираном и контролисаном поратном ћутању и затирању истине, добро је дошла и потиснута свијест потомака жртава, за

коју психолози кажу да је прилично уобичајена појава у послјератном раздобљу.

У породицама жртва спомињало се Јадовно и под тим називом се углавном подразумијевала Шаранова јама. Понеко је знао да је недалеко од јаме постојао логор, али је та локација била необиљежена и без икаквог приступног пута.

Да је постојао читав систем логора Јадовно, у јавности и међу нашим породицама, готово да се није ни знало, а мало ко то и данас зна.

Прави назив за ово стратиште: „Јадовно, комплекс усташких логора 1941“ објелодањује се тек 2007, као наслов двотомног животног дјела др. Ђуре Затезала.

Морам рећи, да без тог капиталног дјела, завршеног 1990. а за које се у Хрватској није могао наћи издавач, о Јадовну се ни данас не би знало готово ништа. Без Затезалове потпуне посвећености теми Јадовна и без његове огромне енергије удружења Јадовно 1941. не би ни било.

Прикривање истине о Јадовну, омаловажање жртава и понижавање њихових потомака траје у континуитету до данашњих дана.

Погледате ли око себе то ће вам бити потпуно јасно.

Да се истина о Јадовну и данас не сакрива, не би потомци жртава недавно лутали Велебитским „парком природе“ трагајући са др. Затезалом за мјестом самог логора Јадовно, тумарали по каменој пустињи Слане тражећи мјесто разбијене Спомен плоче и „свијећом“ у Метајни тражили некога ко је вољан показати мјесто бившег логора за жене и дјecu.

Да се уважавају жртве, не би се између Јадовинских јам јурило бициклима, купало, сунчало и ронило на подручју Спомен подручја Слана.

Нећу говорити о броју жртава побијених у комплексу усташких логора Јадовно 1941. Не желим дати повода за омаловажавање Дана сјећања на Јадовно, онима који у својим како кажу „математичким“ прорачунима пореде жртве са сардинама у конзервама.

Ако погледате резултате истраживања Ђуре Затезала, Фрање Здунића Лава, Фикрете Јелић-Бунић или Славка Голдстеина, видјећете да сви помињу више десетака хиљада жртава. Признаћете да су то подаци које разум тешко може прихватити.

Ипак, ми потомци јадовинских жртава, бројећи поломљене гране у нашим родословним стаблима, најбоље знамо и осјећамо колико је болан и ненадокнадив сваки изгубљени живот на овом стратишту.

До недавно Јадовно није имало свој дан. На иницијативу нашег удружења, 24. јун је одређен као „Дан сјећања на Јадовно 1941“. Тога дана, 1941. године, логор Слана на острву Пагу је примио своје прве заточенике а логор Јадовно на Велебиту достигао своје коначне димензије. До сада је неколико институција уврстило овај датум у свој календар обиљежавања мјеста стратишта у Другом свјетском рату. Молим Вас, челнике институција Р. Хрватске да учините то исто.

Тај дан би требало да сјећа и опомиње на злочин и трагедију која се ту догодила – да се не заборави и да се слично никада и никоме више не понови.

Морам рећи, да нам је сугерисано да комеморације на Јадовну треба одржавати на „округле“ годишњице, '70, '75, '80..... На '85-ој ни већина унука Јадовинских жртава неће више бити међу живима. Приједлог не чуди, то је ствар већ помињаног континуитета. На Јадовно ћемо, ако Бог да сваке године по неколико пута. Све док јаме пуне моштију наших чланова породица не замијенимо гробовима.

Јадовно је у нашим душама, у нашим мислима и молитвама и ово што чинимо, представља достојан однос према невиним жртвама, члановима наших породица. То је уједно и наш одговоран однос према нашим потомцима, брига за њихову безбједнију сутрашњицу и наук да не заборава Јадовно да им се оно опет не би догодило.

И СЛАНА ЈЕ ЈАДОВНО...

Поводом комеморације жртвама страдалима у комплексу усташких логорана Јадовно, одржаној на острву Пагу у мјесту Слана 26. јуна 2010. године

На подручје некадашњег усташког логора Слана сам први пут дошао 2006.

Као и тада 1941., и онда је на Слани пржило сунце. Рекао би наш народ „гори земља“. Овдје нема земље, Слана је сами камен. Једини живот који се ту одржава је биљка зелених назубљених листова отровног садржаја.

Камен на Слани је оштрих ивица. По њему је и обуеном тешко ходати. Још увијек су видљиви остаци камених усташких настамби и стражарских грудобрана. Заточеници су у тешко замисливим условима голим рукама каменом у камену градили те објекте и цесту која води „од никуда никуд“, а која се још увијек добро види. Ноћу су се смрзавали под импровизованим надстрешницама.

Прочитао сам све што ми је било доступно, а везано за Слану.

Сјетио сам се преживјелог Јевреја који је свједочио како је усташа наредио двојици да легну и прије пуцња у главу викао: „Хајде, реците 'иже јеси... иже јеси...'“.

И оног стријељања од стране још невичних младих усташа, када су рањени мученици јаукали

молећи православне молитве.

И преживјелог Даруварчанина Јоже Балажа, који је у бараци нашао урезано у греди: „Поповић, Попара....Грубишно Поље“.

И оног усташе који је на суђењу рекао да је међу око 1.300 православљаца, који су у року пар дана одвезени бродом на обалу и поклани у оближњим јамама, било највише Грубишнопољаца и Пакрачана. И оног другог који је свједочио како су дјеца пред клање запомагала: „Жандаре, немој ме клати...“.

И онога који је свједочио о убијеној мајци са дјететом, чија глава стрши из мајчиног трбуха у коме му је тијело жицом ушивено.

На Слани су још увијек видљиви дугачки ровови у којима су Талијани септембра 1941. затрпали пепео ексхумираних па спаљених, плитко закопаних лешева. Евидентирали су и број лешева: 407 мушкараца, 293 жене и 91 дијете у доби од 5 до 14 година.

Неко се добро побринуо да се Јадовно и Слана ријетко помињу. Ово очито прикривање самог локалитета усташког злочина, и његовог карактера има свој континитет.

Од 1947. до 1966. године, у организацији Савеза бораца Пага, полагани су вијенци на прекопане гробнице на Фурнажи, изнад Малина, и покретане акције прикупљања финансијских средстава за подизање споменика на овом мјесту злочина. Анте Земљар је у својој књизи Харон и судбине (стр. 25) забиљежио да је акцију за подизање споменика водила организација Савеза бораца и да су почетни резултати били добри. „На жалост, наставља Земљар, она је из више разлога престала а једна од тих је новчана немоћ пашке комуне да се ухвати у коштац са овом замисли која изискује и одговарајућа стручна и обилна

финансијска ангажирања. У ову сврху били смо се обратили и широј јавности, али је и овај потез већ у почетку замро због мршавог одазивања. Под новим руководством удружења бораца, којег је водио Никола Бистричић, остало се при закључку да се за сада не полази на велики монумент, него да се ово широко камено подручје барем скромно обиљежи једним написом на урвинској надморској стијени у Сухој, на почетку логора Слана.“

Народ отока Пага је сакупљеним средствима 7. септембра 1975. године на једној литици на прилазу плажи Суха (Пашка Слана) подигао спомен-обиљежје на којем пише:

„Слава жртвама фашизма 1941. године, концем свибња основан је овдје логор смрти Слана. У страшном трајању у непуну три мјесеца тисуће недужних људи: Срба, Јевреја, Хрвата и других нашло је смрт у канцама фашистичких звијери на копну и у мору. Смрт фашизму, слобода народу!“

Поводом 30. годишњице побједе над фашизмом и ослобођења земље НАРОД ОТОКА ПАГА 7. РУЈНА 1975. ГОДИНЕ“.

Ни ријечи, дакле, да су то учинили усташки злочинци...

У својој књизи, Харон и судбине 1988., Земљар је још записао:

„Од стране Опћинског одбора Паг за обиљежавање спомен – подручја Слана наручена је изградбена документација која ће захватити читаво подручје бивших логора и гробова. У 1988. години већ се пројектира изградња цесте која ће од села Метајне водити према Слани. Она ће ићи паралелно са цестом коју су градили логораши тако да се ову остави недирнуту као монумент времена.“

Не само да поред (1975. године) постављене плоче није више ништа урађено на иначе реги-

строваном Спомен подручју Слана, него је и та једна плоча уништена у протеклом рату.

Почетком ове године покренули смо иницијативу за обнову Спомен плоче. Добили смо сагласност Министарства културе да се постави „реплика“ плоче, на истој локацији, истих димензија и истог садржаја.

Садржај текста на плочи сам нашао у Земљаревој књизи, коју је узгред било јак тешко наћи.

Градоначелник Новаље, на чијем се подручју налази Слана противио се садржају текста на плочи, образлажући то „реториком која није сукладна данашњици“, и тражећи да му дефинишемо колико је то „тисуће недужних људи“. Како ми рекоше суорганиза-тори, касније се сложио.

Слику плоче (мутни скен из новина) сам нашао у једва прикупљеном фељтону „Пакао у каменој пустињи“ из 1985. године.

Наћи мјесто гдје се налазила плоча било је много теже. Нико није знао.....

Уз Божју помоћ, 15. јуна, након вишечасовног лутања и пред сам одлазак са Слане указало се мјесто. У самој ували, чучнуо сам

уз море да се на оној врућини умијем. Дуго сам размишљао да ли ћу учинити светогрђе, умивајући се водом која је на том мјесту прогутала толике жртве. И ту сам опет упитао: „Мили моји да ли сте ту..?“.

И умио сам се, јер та вода кости мојих дједова умива. Знате, када заплачете у мору, не знате колико сте суза пролили.

Прешао сам погледом са мора на стијење и одмах примјетио остатке потпорња који су носили плочу.

Савјетовали су нам да плочу поставимо онога дана када ће бити откривена. Тако је и урађено.

У суботу 26. јуна 2010. положили смо вијенац у плаву гробницу Пашког канала и помолили се за душе погубљених. Кажу историчари да је више жртава побијено у мору око пашког рта Св Криштофора него на самој Фурнажи и подручју логора Слана.

Под обновљену Спомен плочу у ували Слана положени су вијенци. Одржан је Парастос, први пут након љета 1941. Никада од тада толико људи није боравило у овој каменој пустињи.

Са сином Луком сам положио вијенац његовом прадједу чије име носи. И Милан, мој други дјед и стриц Стеван, тада осамнаестогодишњак убијени су уз још 483 Грубишнопољца, на стратишту Јадовно.

И Слана је Јадовно.

Није било суза. Тај дан је био празник. Ми потомци Јадовинских жртава, са нашим пријатељима заједнички смо молили Бога да подари мирно мјесто душама наших предака.

Јуче ујутро су ми јавили да плоче више нема.

Ништа чудно, то је ствар континуитета.

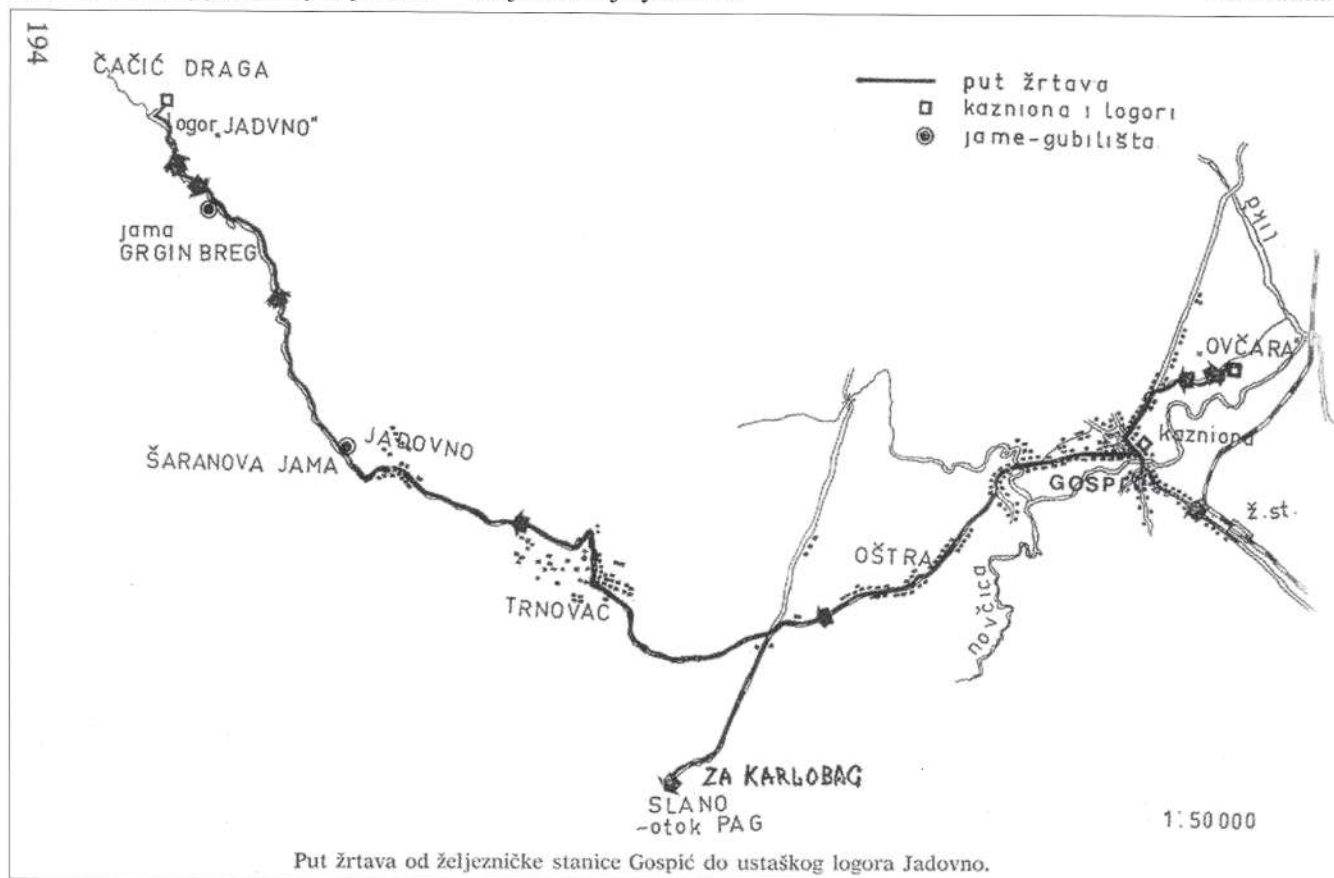
Боли, али бол је наш сабрат. Већ генерацијама.

Ђавољи војници су скрнављење истине вјероватно газили и вијенце заливане воском суботњих свијећа.

Затирање истине је узалудан посао. Што дуже се истина покушава сакрити, то ће већа бити срамота оних који то чине.

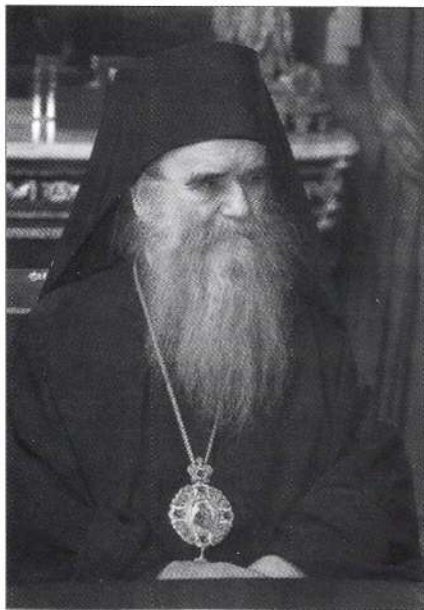
Догодине на Слани!

Душан
Басташић

О ТАЈНИ КРСТА ХРИСТОВОГ

Предавање одржано на Сабору православне омладине у Манастиру Ремети почетком Госпојинског поста 1984. /Теолошки погледи, Београд, 1984, година XVI, број 3-4/

На самом почетку овог нашег заједничког сусрета неопходно је да заблагодаримо најпре Богу на његовом дару, као и оцу Данилу, игуману овог манастира са сестрама, што су нам омогућили да се овде састанемо. Заиста, за нас је велика радост заједнички боравак у овој светињи. Сам назив манастира - Ремета, изгледа да је грчког порекла и да долази од речи "еримитирион", што значи: место пустињежителства, пустињежителница, или просто - пустиња. Овде у овој пустињи већ неколико векова живе и подвизавају се душе жељне и жедне живог Бога, Божје светости, светлости и правде. Оваква места су по својој природи места подвига и подвижничког сведочења. А места сведочења су истовремено и места мучеништва (у древном Отечнику стоји забележено да су за место где су се подвизавала два брата, други после њиховог упокојења говорили: "Дођите да видите место мучеништва два брата". Тако је и Манастир Ремета био и остао место сведочења и места мучеништва, првенствено "мучеништва савешћу", али се дешавало у његовој историји - нарочито у току овог другог све-

тског поклања - и место мучеништва крвљу. Не само што Манастир по својој природи почива на Распећу Христовом и што служи Распећу, него је и сам учествовао својом потоњом недавном судбином у Христовом распећу и распећу свих невиних гоњених Христа ради и Његове правде ради. У току II Светског рата Манастир је страховито настрадао, заједно са својим житељима и православним житељима из његове околине. Трагови његовог страдања виде се и данас, а до пре неку годину били су још уочљивији. До скора је и сам храм био у рушевинама, још пре неку годину служили смо у порушеном и разореном храму. Али, ево, Божјим благословом и трудом оца Данила и ове две смерне сестре, помогнутих од богомољних душа из ближе и даље околине, манастир је поново обновљен. Благодарећи томе оволики број нас овде скупљених ужива његово гостопримство.

Још једном бих подвукао и истакао то учешће манастира у Распећу, у тајни Крста Христовог, како манастира као грађевине тако и манастира као места борава и обитавања оних који су се подвизавали у њему. Крст је символ нашег хришћанског живљења. Зато се он налази на врху сваког храма и у његовој унутрашњости, зато је и хришћански живот без њега незамислив. Није ли и данашњи дан, дан почетка Госпојинског поста, посвећен часном Крсту? С обзиром на то, што је и пост по својој природи и назначењу једно специфично доживљавање тајне Крста, сматрао сам да би било добро да на почетку овог нашег братског Сабора у Манастиру Ремети поразговарамо баш о тој великој тајни.

Почећу од одељка из прве посланице Коринћанима, који смо данас прочитали на Литургији. Тај одељак управо говори о Тајни

Крста, односно о Часном Крсту, који је по речима Апостола Павла "лудост онима који пропадају а нама који се спасавамо сила Божја". Ево како гласи тај одељак: "Ријеч о крсту је лудост онима који пропадају, а сила Божја нама који се спасавамо. Јер је написано: Погубићу мудрост мудрих, и разум разумних одбацићу. Гдје је мудрац? Гдје књижевник? Гдје препирач овога вијека? Зар не претвори Бог мудрост овога свијета у лудост? Пошто, дакле, у премудрости Божијој, свијет мудрошћу не позна Бога, изволи се Богу да лудошћу проповиједи спасе оне који вјерују. Јер и Јевреји ишту знаке, и Јелини траже мудрост. А ми проповиједамо Христа распетог, Јеврејима саблазан а Јелинима лудост. Онима пак позванима, и Јеврејима и Јелинима, Христа Божију силу и Божију премудрост" (1 Кор. 1, 18-24)

У чему се састоји та "лудост" Крста о којој говори Апостол? Апостол Павле и на другим местима у својим посланицама говори о "лудости" Крста, а и о себи, као лудом у очима света, управо стога што служи Крсту, односно ономе који је на њему разапет - Христу. Крст је пре свега лудост као оруђе којим су људи кажњавани по римском закону: на њему су разапињани највећи злочинци. И ето, управо то најсрамније оруђе, преко Христовог распећа на њему, претворено је у најсветији знак, претворило се у силу и знамење човека и света. Иза његовог видљивог знака и у њему запретена је од људских очију скривена тајна светости и светлости, преображаја и освећења целокупне творевине.

По учењу Светих Отаца та тајна Крста присутна је у свету и човеку и пре Христовог доласка у свет кроз оваплоћење, боље речено, она је припремана божанским Промислом, као што је

припремано и само оваплоћење Бога Логоса. Од прадревних времена, каже Св. Григорије Палама, предуказан је Крст Христов и представљен у виду праслика и образа. Кад не би било његове силе, не би се нико могао помирити са Богом. Једино силом Крста може бити укинут и уништен грех, који је човековим падом затровао његову природу. Хришћани верују у онога који је разапео грех - на Крсту. Силом присутне тајне Крста постали су "пријатељи Божји" и они који су живели пре Христовог очовечења: патријарси, пророци и праведници. И као што се тајна безакоња и анти-христа твори "међу нама" (2 Сол. 2, 7), пре његовог доласка у свет, тако је и сила Крста Христовог, и пре него што се он јавио, присутна у свету, задржавајући и парализујући својим дејством и присуством тајну безакоња и демонског зла.

Та сила је била делатна међу Праоцима од којих Св. Григорије Палама на првом месту истиче патријарха Авраама. Но чак и пре њега, у Првој Божјој заповести Адаму о неједењу са дрвета познања добра и зла назире се и јавља иста та тајна. Заповест је била призив Адаму на "распеће воље", односно на слободно усвојење божанског поретка ствари и свог сопственог вечног назначења, остваривањем кроз све припадности заједништво и општење са Богом. Када се пак Бог обраћа Аврааму речима: "Изиди из земље твоје и од рода твога, и иди у земљу, коју ћу ти показати" (Пост. 12, 1), Он га призива да се "разапне свету" (ср. Гал. 6, 14) кроз послушност Богу и његовој вољи; призива га да умре за земаљско отацство и свет ради "Земље обећане". Управо у тим речима исти Светитељ назире предуцртану тајну Крста, као што му се иста та тајна, на други, још дубљи начин, открива у речима Божјим упућеним пророку Мојсију на Синају, после његовог бекства из Египта: "Изуј обућу са ногу својих" (Изл. 3, 5). Овде се, по његовим речима, открива дру-

га страна тајне Крста, природно истичући из прве. За Мојсија није било довољно то што је напустио земљу фараонову и што се одрекао назива "сина кћери фараонове", ослободивши се од мрака ропства; од њега Бог тражи да се одрекне и од "кожних хаљина" у које је грех обукао човекову природу, тј. захтева да он не живи више по телу и греху, него да умртви у себи богопротивно мудровање плоти, које се противи закону духа и поробљује законом тела. Сила Крста се Мојсијевим одрицањем и "распињањем плоти са страстима и похотама" (ср. Гал. 5, 24) претвара у силу боговиђења. Преко ње Мојсије постаје достојан да ступи на "свету земљу", тј. да доживи тајну будуће земље, кроз "Купину несагориву"; освећене доласком Бога Логоса у свет, и његовим Распећем и Васкрсењем.

Када пак после Христовог оваплоћења, распећа и васкрсења, Апостол Павле каже: "Мени се свет разапне, и ја свету" (Гал. 6, 14), он тиме показује да је Христов Крст постао унутарња покретачка сила његовог целокупног мишљења, осећања и делања, откривајући, истовремено и прави смисао ових наведених и других ненаведених старозаветних предуказања Крста Христовог. Одричући се "распећа" своје воље у лицу прародитеља Адама и Еве и погазивши Заповест човек се уствари одрекао тог и таквог крстоносног и крстоликог односа према свету и према Богу. Погазивши заповест Божју, човек се одрекао своје праве и истинске слободе и од тог крстоносног и крстоликог односа према Богу и према свету, без кога он никад не може постати савршено биће нити остварити своје истинско назначење. Зато се и прави однос према Богу, себи самом и свету може успоставити једино преко повратка заповести, односно преко прихватања заборављене тајне Крста. Испунивши заповест Мојсије се на Синају враћа тој тајни, зато га Бог и изабира између народа, као спремног да следи глас његов. Мојсијев четрдесето-

дневни пост је сведочанство те његове спремности на самоодрицање и уздржање и служење Богу. Зато га Бог удостојава велике чести: примања заповести Божјих и боговиђења. Мојсије је видео нешто од тајне Божје и чуо речи Божје, сазнавши име Божје. На питање: како Ти је име? чуо је одговор: "Ја сам онај који јесте", Јахве. То што је видео и чуо, он саопштава и преноси на Изабрани народ, као Откровење и као Закон Божји. Примљени од Бога Закон постаје посредник између Бога и народа. Мудрост коју Мојсије на тај начин саопштава и преноси на народ, није мудрост коју је Мојсије научио на фараоновом двору од египатских мудраца, иако је он и ту мудрост поседовао; то је мудрост која му је откривена и подарена и којој се он приближио својим очишћењем, постом и распећем. Подарена му је оног момента када је он свим бићем завапио за њом, ослободивши се од окованости стварима овог света, скинувши "обућу" са ногу својих. Задобио је онда када је жртвовао њој себе самога, када се одрекао себе и знања овог света, тј. када је своју пролазну мудрост принео на дар божанској Мудрости. Тада му се Бог открио, просветио га и учинио једним од својих највећих изабраника и пророка, који је видео не само оно што се збивало у њему самом, у временима пре њега и у његовом времену, него је предвидео и оно што ће се догодити у будућности и после њега: долазак Пророка равног њему и већег од њега - Месије, а онда и остале догађаје који се имају да догоде. То је Мојсије успео управо тиме што је доживео тајну Крста још пре појаве Крста Христовог поставши и сам, као личност, праслика Христовог.

Оно што је било дато у првој Заповести, што се делимично открило Аврааму, оцу верних, и Боговидцу Мојсију, то се јавља и објављује у свој својој пуноћи у личности Богочовека Христа и у тајни његовог Крста. Христова личност јесте Нови Завет: личност "Христа распетог" који је "Јеврејима саблазан а Јелинима

као савршени Бог и савршени човек, као оваплоћени Бог и прослављени вечном славом човек, незамислив је и неодвојив од тајне Крста. Крст је пут којим Христос улази у матицу живота, силазећи до граница небитија, својом смрћу и силаском у невиђбожни Ад, али благодарећи управо томе што га је Он понео, испуњен божанском силом, Крст постаје и чудесно средство васкрсавања и васкрсења; васкрсења не само Његовог, него и свих смртника и свега смртнога, свих оних који ходе њиме као Путем и који ходе његовим путем. Зато што је чудесни Спаситељ сву своју спасоносну и животворну силу сабрао у Крсту, и сву личност своју унео у њега, Крст је постао: знак Сина Човечјег (Мт. 24, 30; ср. Откр. 1, 7). У њему као таквом, по речима Св. Григорија Паламе, показан је сав домострој спасења, тако да је то речима црквеног песника, тајна распећа постала, као и тајна самог Христа - недокучива; "непостижимоје распјатија таинство". Као недокучива и надумна тајна, за разум који површински посматра и површно расуђује, који гледа на форму а не на силу, Крст је - лудост. Такав је он био и остао за Јелине и за све њихове духовне потомке. За оне пак од синова људских који магијски приступају животу и који ишту чуда, као Јевреји, Крст је - саблазан. За оне који магијски и само људском памећу мисле, он је слабост, неразумна логика, позив на неприродан живот. Међутим, "оно што је лудо пред светом, оно изабра Бог да посрами мудре; и што је слабо пред светом, оно изабра Бог да посрами јако". (1 Кор. 1, 27)

Шта је то што Крсту даје силу? У чему се састоји та његова "недокучива тајна"? Навешћемо само нека од његових својстава која немоћ претварају у непобедиву Христову силу и моћ. На првом месту, сагласно Матејевом Еванђељу а и целом Новом Завету, тајна Крста се састоји у Тајни самоодрицања. Ево шта каже сам Господ: "Ко не узме крст свој и не пође за мном, није мене достојан.

Који нађе душу своју изгубиће је, а ко изгуби душу своју мене ради наћи ће је" (Мт. 10, 38). Заиста, сулуд позив за мудровање и логику овог света! Понети Христов крст значи изгубити себе самог, негирати себе самог. Обични разум обећава пуноћу живота кроз очување онога што човек има и кроз задобијање предмета и вредности из света око њега. Христос обећава пуноћу живота "душе" кроз губљење живота "душе". Пуноћа и савршенство се постижу на један, на први поглед, потпуно апсурдан начин: кроз одрицање од свега онога што човек јесте и што човек има. Тај апсурдни начин, међутим, има своју дубоку логику и још дубљу истину: њиме се постиже најдубља могућа слобода у односу на себе и свет око себе, као и у односу на самога Бога. Према сопственом бићу и свету, примљеним као нужност, неминовно датим, а не слободно изабраним, човек, кроз губљење "душе" и кроз одрицање од света, успоставља однос слободе, ослобађајући се нужности - слободом, и сусрећући се у дубинама себе и света са свеослобађавајућом божанском стваралачком слободом. Губећи себе и свет, он уствари, задобија правога себе и прави свет, пуног себе и пуни свет. Откривена, кроз одрицање, истина себе самог и истина света, постаје, неочекивано, извор истинске слободе.

Откривена истина ослобађа и постаје извор слободе зато што се у њој садржи и смисао свега постојећег, као и остварења тог смисла и циља - кроз тај и такав слободни стваралачки подвиг човеков. Тако, оно што на први поглед личи на негацију човека и света, постаје и показује се најдубља могућа афирмација, потврда човека и света. У томе се на првом месту и састоји "лудост" Крста али и његова недокучива Тајна. Христос: његова личност, његово богочовечанско дело и његов пример, постао је једном за свагда - Пут тој тајни, боље речено, сама та тајна. У свом самоодрицању Христос је био послушан Богу Оцу - до смрти, и то смрти на

крсту (Филип. 2, 6). Његово послушање и његово одрицање било је безгранично. Он је носио свој крст, одричући се себе до последњег атома свога бића: предао је себе да буде разапет, убијен, погребен, спустио се у самоуништењу до невиђбожног ада. И тиме, наместо да исчезне, испунио собом све и сва, постао Пуноћа и Живот свега.

Онај који је Христов и који жели да буде његов, призван је да иде за њим и његовим путем, што значи: призван је да се одрекне себе и да узме крст свој, да би Га следдио; позван је да изгуби себе да би задобио себе. Губећи себе, такав поново задобија све оно што је изгубио, добијајући и много више од тога. Онај пак који тражи душу своју тамо где је нема, тј. који тражи вредности тамо где их нема, он лажним вредностима обмањује и себе и друге, па наместо да нађе себе, он губи и себе и друге. Такав по народној песми губи - обадва царства, и земаљско и небеско. Ако вечно не тражи, неће га ни стећи; тражећи душу, смисао живота, у ономе што је пролазно, управо зато што је по самој природи пролазно - губи га, пре или касније, губећи заједно са њим и душу своју. Онај, међутим, који "губи" душу своју Господа ради, он пролазно обесмрћује вечним и непролазним, постајући једно са Оним, који је по самој природи вечан и непролазан. Јер, душа се не може испунити задобијањем света зато што је она савршенија и бесконачнија од света; свет јој не може дати више него што има, а он има мање него ли сама душа. Зато и каже Господ: "Која је корист човеку да цео свет задобије а души својој науди, или шта ће дати човек у замену за душу своју" (Мт. 10, 26). Душа је незамењива и ненадокнадива, било чим у свету или било ким, сем - Богом. Када се даје она треба да се даде само за нешто што је драгоценije од ње. Од свих бића знаних и незнатих, видљивих и невидљивих, једино је Бог од ње драгоценiji. Зато се она само Богом може заменити и за Бога дати,

Господа ради изгубити, да би у њему нашла себе и своју пуноћу и савршенство. То "губљење" и јесте Крст и ношење Крста, и преко њега проналажење себе.

Свет и човек постају ништавни и безвредни када изгубе осећање Божјег присуства и његовог стваралачког дејства, када се ограниче на себе саме, када се отуђе од свог корена и од свог вечног смисла, од своје првобитне и коначне истине. Крст није ништа друго него повратак и опитно доживљавање тог присуства Божјег кроз крстолики однос према свету, кроз успостављање правилног односа према свету и правилну употребу света и богмданих човекових сила. Хоризонталом и вертикалом Крста поново се сједињује оно што је било раздвојено: Бог и човек, Бог и творевина. Зато се Крст и назива "дрво живота" којим је Цар векова остварио спасење и који, пободен у срце земље, "освећује крајеве света". Крст својом силом освећује, као "подножје ногу Господњих", тј. као место где се човек дотиче и додирује самог Бога. Својим сјајем он открива светлост Васкрсења, својом енергијом ослобађа творевину од трулежи, јер је његова енергија, енергија самог Бога, сједињена са најдубљом могућом људском енергијом - у личности Богочовека, кроз тајну његовог Распећа. Отуда с правом пева црквени песник: "Преко Крста, засјаше нам сви дарови". Као такав Часни Крст је, по истом песнику "слепих вођа, болесних лекар, васкрсење свих помрлих, у трулеж палих уздигуће; кроз њега је разрешена трулежност, а нетрулежност процветала, а ми смртници - обожени, ђаво пак потпуно поражен". За оне који пропадају, то јест који пристају на истребу и ништавило, изгубивши веру у човекову боголикоост и бесмртност, Крст је заиста - лудост. За оне пак који се спасавају откривањем живог и живоносног Христовог лика у дубинама човека и света, Крст постаје и остаје - сила Божја. Њиме Бог мудрост овога света претвара у лудост,

откривајући лажност те мудрости, као и бесловесност "разумности разумних".

Када "разум разумних" и "мудрост" мудраца и књижевника овога света изгубе осећање и са знање свога изворишта и када престану да буду сведоци премудрости Божје, то је очевидан знак помрачености тог и таквог разума и обезумљености те и такве мудрости. Мудрост овог света и "разумност разумних" створени су да буду сведоци Божије премудрости. Престану ли то да буду, претвају се у лудост и сведоке неразумља и ништавила свега постојећег, тј. у сведоке смртности и пролазности свега. Али, безграничног ли Божјег човекољубља! - пошто човек није хтео да својом разумношћу и мудрошћу следи Божју премудрост, Бог следи човекову лудост: прихвата Свој долазак у свет, распеће, смрт, силазак до невиђбожног ада, и тиме до крајњих граница обезбићености битија, испуњујући тиме небо, земљу и преисподњују Собом и својом божанском обновитељском и васкрситељском силом и енергијом. То Божја милост и неизмерна љубав гони човека, по речима боговидца Давида, у сведане његовог живота и кроз сва његова времена. Суштина хришћанске проповеди је управо тај и такав Бог: Христос распети, Јеврејима саблазан, а Јелинима лудост, а позванима - Божија сила и Божија премудрост! А ко су "позвани"? Они који иду Христовим путем, следећи верно лудост његовог Крста, који узимају крст свој и иду за њим.

Овде се заиста сусрећемо са једним лудим и сулудим односом човековим према свету и према себи. За човека који је чулно биће, биће целосно бачено у овај свет и од њега изаткано, тај призив на одрицање од себе и од света раван је уништењу себе. Шта значи то одрицање од онога што јесам или што мислим да јесам, од света и свега онога на чему човек заснива своје биће и свој живот? Како ће човек опстати ако се свега тога одрекне, на чему ће стајати, од чега ће живети? Живеће од не-

зрециве Љубави која се открива у Крсту и која зрачи са Крста. Од Бога откривеног на крсту као љубав и човекољубље, и човека преко ношења Крста преображеног у саможртвену љубав.

Из реченога је очевидно да је тајна Крста уствари "тајна најдубље могуће саможртвене љубави". Крст је синоним са тајном Љубави. Само најдубља и најнесебичнија љубав у стању је да се одрекне себе самог ради неког другог. Са отсјајима те љубави сусрећемо се овде на земљи у материнској љубави, љубави брата према брату, пријатеља према пријатељу, оног који воли према љубљеном лицу. Ови примери из нашег свакидашњег живота само су слике и квасац за ту најдубљу крстолику љубав на коју је човек призван. Крст је и стрпљиво ношење разних тегоба и болести које нас сналазе у животу. Кроз његово прихватање, са вером и надом, сва страдања и невоље које сналазе човека, добијају осмишљење и дубље значење, слично значењу које има огањ за злато које се у њему очишћује и претапа. Само велики и свети циљ и вера у њега у стању је да осмисли јововска човекова страдања и искушења на земљи, а љубав према том циљу да му даде снаге да их претрпи и издржи, претварајући их у врлину Крста - чудесну преображавајућу и препородитељску моћ. Што је та љубав дубља, то је човек издржљивији у подношењу искушења, што је више издржљив, то постаје челичнији и утврђенији у добру и ближи свом жељеном циљу. Врлина Крста се претвара у ослобађајућу силу нас самих; она изгони из човека страх од при вида и распламсава у њему благодатну смелост и непобедиву храброст.

Љубав која се дарује човеку и која му се открива преко тајне Крста и његовог ношења, кроз идење за Господом и губљење душе своје њега ради и његовог Имена ради, има за правило и основни закон: жртвовање себе другима а не жртвовање других себи и својим интересима. Зато се

и назива саможртвеном а уз то и састрадалном љубављу. То је љубав која се расчиња попут пше-ничног зрна и "умире" да би уро-дила као и оно после свог уми-рања - стоструким плодом. Као што сунце несебично раздаје сви-ма створењима своју светлост и топлоту, постајући својим ума-њивањем извор живота за сва би-ћа, тако се и та крстолика љубав показује и открива као унутарња светлост, снага, живот и топлина свега постојећег. Шта добија сунце за то што даје светлост и живот земљи и човеку? Шта би радио човек и земља без воде? Вода је основни елеменат нашег састава и нашег живљења, она нам се непрестано дарује, наводњава земљу, претвара у пару и росу небеску, без ње нема живо-та. Добија ли штогод за узврат за то несебично давање и даривање? Давање и даривање, такорећи несебично њено "распињање" за све и сва, то је начин постојања воде као природног елемента. Нити шта тражи нити шта добија, а све даје и поклања. Није ли и у њој, на први поглед бесловесној, запретана тајна крстолике љубави? Као и у свему другоме што је у нама и око нас и што спада у дела руку Божјих? Заиста, оно што важи за сунце и сунчане зраке, што важи за воду коју пијемо, важи и за хлеб који једемо, за траву коју гледамо, за биље којим се хране земаљска бића, за свако живо биће појединачно и њихово жртвено приношење једног другог.

Тако нам се, гледана видовитим оком вере, целокупна творевина и сва бића у њој, откривају као неки чудесни дар несебичне Љубави. Неко нас је обдарио не само животом него и величанственим светом у коме се рађамо и живимо, као и свим бићима и тварима са којима смо једно по природи, по узајамном општењу у времену и простору, и по заједничком вечном назначењу. Све што постоји дар је Љубави. На свему опет што постоји и у свему што битује као да је запретана и присутна, као печат, иста та тајна несебичног даривања, односно

тајна Крста као саможртвене љубави. То пак што је присутно у творевини као квасац, стремљење и предуказање, открива се у човеку као зеници васионе као његово основно призвање. Човек као најсавршеније биће међу створењима призван је да ту тајну доживи и пронађе у себи, да је разоткрије до врхунца, да њоме обдари друга бића, и да преко ње као преко живог огледала, открије њен и свој и свих бића извор: вечну божанокуну несебичну Љубав. А све то опет постиже се једино преко Крста односно крстоликог односа са Богом, творевином и словесним бићима. Крсно одрицање и жртвовање је задобијање онога што је на први поглед изгубљено, али и задобијање нечега бескрајно пунијег и савршенијег од тога, нечега ради чега је човек уствари и створен и ради чега постоји.

Вечити образ, узор и пример овог крстоносног двига и подвига био је и остао сам Христос. У њему се открива и нестварна божанска и човечанска, тварна, несебична Љубав као једно и јединствено богочовечно стање Сина Божјег и Сина човечјег. По преизобиљу своје саможртвене љубави Он је, по речима Апостола, "испразнио себе (саутоп екеносен) обличје слуге примивши, поставши истовјетан људима" (Фил. 2, 7). То што је постао као један од нас, знак је Христове неизмерне љубави и божанског снисхођења. Цео његов богочовечански подвиг, од рођења до смрти и силаска у ад, подвиг је самоодрицања, саможртвене љубави. Зато га је Отац прославио славом коју је у њему имао од искони, и подарио му Име које је изнад сваког имена. Тиме се прославио Бог у човеку и човек у Богу, и творевина остварила свој циљ и смисао.

Све заповести Божје и цео Божански домострој имају управо за циљ то прослављање Бога у човеку и човека у Богу, заједно са целокупном творевином. То је и смисао људског живота, то смисао сваког људског дела, сваког поступка, било да се ради о де-

лима појединаца, било да се ради о делатности људске заједнице. То је и смисао овог нашег Господиноког поста који смо започели, као и свега што се збивало и што ће се збивати у људској историји. То је и коначан смисао самог настанка, битовања и постојања овог света и целокупне творевине, како у времену тако и у вечно-сти.

И тако, одгонетање тајне света и човека, немогуће је без одгонетке Тајне Крста. Кроз Крст се одгонета и тајна самог Бога. Јер, Крст је уписан у биће као такво, он је најдубља потка бића; он је уписан у тајну Божјег односа према свету, крстолик је и човеков однос према Богу и према творевини. Зато с правом пева црквени песник и ми са њим на дан Воздвижења Часног Крста: "Крст се данас уздиже, и свет освећује; јер ти, Христе, Оцу сапрестолни, и Духу Светоме, на њему руке испруживши, свет цео си привукао, ради познања Тебе. Оне који се у Тебе уздају, удостој божанске славе" (Минеј, 14 септембар, свјетилен). Томе додаје песник и позив, којим ћемо и ми завршити наше излагање: "Дођите народи, дивно чудо да гледамо, сили Крста да се поклонимо. Јер дрво у Рају смрћу пролиста, а ово животом процвета, имајући прикованог безгрешног Господа. Од њега сви народи бесмртност жањући кличемо: Слава Теби који си Крстом смрт укинуо, и нас ослобо-

МИЛАНСКИ ЕДИКТ 313. ГОДИНЕ

Миланским едиктом је на државном нивоу разматрана могућност да Хришћанство буде, пред римским државним законима признато за слободну и дозвољену веру.

Хришћанима, али и свима осталима, без изузетка, даје се и потврђује слобода избора и следовања вере... из овог документа се види како је велики значај и важност пред римским државним законима имала уопште вера и религија као таква.

Оригинални документ који су цареви Константин Велики (+ 337) и Лициније (+ 324) издали у фебруару 313. године у Милану (Медиоланум), до данас није сачуван. Црквени историчар Јевсевије Кесаријски (+ око 340) у своме делу Црквена историја, доноси неколико докумената које је превео са латинског језика а којима се регулише однос Државе и хришћанске Цркве. Оно што данас имамо као Милански едикт код Јевсевија Кесаријског и Лицинија је уствари Лицинијев рескрипт који је он обнародовао 13. јуна 313. године на Истоку, у Никомидији. У том рескрипту он се позива на претходни договор двојице царева који се догодио на Западу, у Милану.

Из садржаја текста Миланског едикта види се, пре свега да је и пре 313. године на државном нивоу разматрана могућност да Хришћанство буде, пред римским државним законима признато за слободну и дозвољену веру. Чак су у том погледу били и издати одређени законски прописи. Међутим, назире се чињеница да сви релевантни државни фактори нису били сагласни са тиме да Хришћанство добије статус слободне и признате вере. И после доношења тих закона било је много случајева „да су неки између њих (хришћана) били прогнани и спречавани да исповедају своју веру". С друге стране, из овог истог документа се види како је велики значај и важност пред римским државним законима имала вера и религија уопште као таква. Хришћанима, али и свима осталима, без изузетка, даје се и по-

тврђује слобода избора и следовања вере, јер је то, између осталог корисно и за саму државу: „... на тај начин нам Божанство (Бог) и небеска моћ могу помоћи, нама и свима онима који су под нашом влашћу".

Што се пак тиче самих хришћана, законодавци у Милану својом одлуком истовремено увиђају да су хришћани до тада били неправедно прогоњени и материјално оштећени само зато што су исповедали, по државним прописима, недозвољену веру. Зато законодавац сада настоји да те грешке исправи. По Миланском едикту, хришћани су, не само постали равноправни као и сви други верујући људи, већ се према њима сада исправљају раније учињене неправде. Наиме, конфисковану и одузету имовину, материјална добра у поседу хришћана и њихових заједница, по овом закону треба сада безусловно вратити. Пре свега овде се имају у виду, "њихова места, на којима су се они (хришћани) имали обичај да се раније окупљају (на молитву)". Реч је о богослужбеним местима, храмовима, односно црквама и другим објектима и местима која су имала функцију храма или цркве, а која су била одузета, продата, поклоњена или пак на неки други начин отуђена. Сада се захтева од тренутних власника таквих места и имовине хришћана уопште, да бесплатно и без икакве надокнаде, ту имовину и поседе врате хришћанима. Тренутним пак власницима ће сама државна власт преко месних судова (магистрата) надокнадити штету. Даље се јасно помиње хришћанска заједница као корпорација, односно уређена асоцијација, тело или сабор хришћана. Реч је дакле о постојању Цркве као организоване институције и заједнице, која сем богослужбених места цркава, поседује у свом власништву у имовинско-правном погледу, и друга

материјална добра и некретнине а која су им, по раније важећим законима одузета, односно без икакве надокнаде конфискована. Законодавац на крају инсистира да овај закон буде до краја испоштован и у дело спроведен, јер је, како се даље каже, од општег интереса: „... да би наше наређење било што је брже могуће испуњено, да би у том послу нашом благонаклоношћу био постигнут општи и јавни мир."

Текст Миланског едикта гласи: „Разматрајући већ одавно да не треба одбацивати слободу вере, већ да треба свакоме препустити да се, по моћи свога разума и воље, посвети божанским стварима према склоности свакога. Обратили смо се и хришћанима да и они чувају своју веру и побожност. Али, пошто су очигледно многа и различита мишљења била додата том рескрипту, којим се тим истим хришћанима давала горе наведена могућност, догодило се да су неки од њих (хришћана) били убрзо после тога лишени права на заштиту.

Када смо ја, Константин Август, и ја Лициније Август, срећно стигли у Милано, и када смо узели у разматрање све што је благополучно за напредак и тицало се друштва, међу осталим стварима које су нам изгледале да могу бити корисне за све у сваком погледу, ми смо одлучили, изнад свега и на првом месту, да издамо правила која осигуравају поштовање и уважавање Божанства. Одлучили смо, другим речима, да дозволимо и хришћанима и свима другима слободу избора и да следеју вери коју би они желели, као и било којој божанској или небеској ствари, да би могли и ми и сви они који су под нашом влашћу добар и миран живот водити. Тако дакле, здравим и правилним расуђивањем, одлучили смо да не треба апсолутно никоме одбијати право (слободу) да следује и иза-

бере побожност и веру хришћана, и да сваком буде дата могућност (слобода) да промишљено при-ступа оној вери, коју он сам сма-тра да му је корисна, тако да би Божанство могло да нам испуни у свему своју заштиту и доброту. Ово нам беше по вољи (одговарало нам је) да издамо овај рескрипт, да тако напишемо да би после потпуног укидања постојећих прописа у нашим претходним писмима посланим Твојој Оданости поводом хришћана, били укинати и они који би изгледали сасвим неправични и страни нашој благодати, и да сада слободно и једноставно, свако од оних који су се слободно определили да држе хришћанску побожност, да је држе без икаквог узнемиравања. Ево шта смо одлучили да објавимо у потпуности твојој брижности, да би ти знао да смо ми дали слободну могућност и без препрека мало пре поменутих хришћанима да практикују њихову веру. Пошто твоја оданост види да ми нудимо (хришћанима) ову слободу без икаквих ограничења, такође види да и другима, који исто желе, слободна је могућност да следе њихова убеђења и њихову веру, што очигледно одговара миру нашег времена: према томе, свако има могућност да изабере и практикује веру коју хоће. То је од нас потекло, јер немамо намеру да икоме ограничимо (ума-

њимо) нити култ нити побожност. И, између осталог, ево шта ми одлучујемо што се односи на хришћане: њихова места на којима су они имали обичај да се раније окупљају, а поводом којих је у једном раније посланом писму Твојој Оданости било установљено једно друго правило које је одговарало претходном времену да, или да су их (поменути места) купили, било од нас, било од неког другог, нека ова места буду уступљена поменутих хришћанима бесплатно и без захтевања било какве надокнаде. А сваки нехат или двосмислица нека остану по страни. И ако су неки добили та места сада, нека их врате, што је брже могуће поменутих хришћанима. Тако ако су поседници таква њихова места купили или их поклоном добили у садашњости и жале се нашој доброту због нечега, нека се обрате суду месног магистрата, како би им нашој племенитошћу била дата надокнада. Сва добра морају бити враћена хришћанској заједници (телу хришћана) твојим старањем без икаквог закашњења и у потпуности.

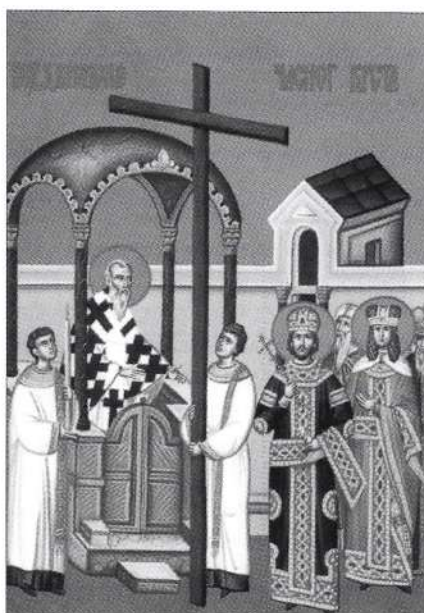
И пошто ови хришћани немају само она места у којима су имали обичај да се окупљају, већ имају и друга места, што је познато, а која не припадају њима појединачно, него достојанству њихове заједнице, што ће рећи хришћанском друштву, ти ћеш наредити да сва

њихова добра по закону који смо претходно навели, буду апсолутно враћена, без икаквог оспоравања поменутих хришћанима, то јест њиховом телу и (свакој) заједници (сабору). Горе наведене одредбе морају бити јавно поштоване, тако да они који их спроведу не добију накнаду, као што смо мало пре рекли, а они могу да се надају накнади за себе према врлини наше доброту. У свему томе, ти мораш посветити горе поменутом телу хришћана највећу могућу ревност, да би наше наређење било што је брже могуће испуњено, да би у том послу нашој благонаклоношћу био постигнут општи и јавни мир.

Овом одредбом, како је напред речено, сигурно ће Божанско старање за нас, које смо ми већ у многим стварима искусили, остати чврсто за сва времена. И да би речи нашег изложеног закона и наше доброту могле бити стављене на знање свима, упутно је да оно што смо ми написали буде објављено твојим наређењем и да дате до знања свима, тако да се о овај закон наше доброту нико не може огрешити."

*Др. Радомир Поповић
Васељенски Сабори,
Одабрани документи,
допуњено издање,*

*Хришћанска мисао,
Србиње, Београд, Ваљево,*

БОРБА СА ГЛАВНИМ ПОРОКОМ ДЕЦЕ - РЕЧ РОДИТЕЉИМА

Побеђуј што је могуће раније главну страст твоје деце. Што дуже будеш чекао, то ће силнија и јача бити страст и тиме ће бити тежа са њом се изборити.

Ви знате, возљубљени слушаоци, да су родитељи, у циљу доброг хришћанског васпитања, дужни да усађују у срца своје деце не само добро, него и да побеђују, искорењују све лоше. Код деце, рођене у првородном греху и окружене грехом, има много чега лошег; која лоша наклоност или страст треба пре свега да се искорењује код деце, на борбу са којом од страсти и порока превасходно треба да се усредсреди пажња родитеља? Примећено је да сваки човек, а следствено и свако дете, има неки главни недостатак, једну главну страст, и ако би ти хришћански родитељу, имао десеторо деце, све једно, лако се може десити, да код сваког од њих буде своја посебна главна страст. Једно дете је по природи нарочито наклоно гордости, самољубљу, упорности, друго је наклоно шкртости и похлепи, треће је наклоно осећајности, четврто ка зависти и злурадости, пето ка лењости и беспослености и тд. Главна страст обично бива један од седам грехова, такозваних смртних грехова. С тим примећеним и главним грехом у детету и треба да се родитељи боре у првом реду и да га сваким начином искорењују, тако рећи, у зачетку. Погледајмо сада, зашто над њим, превасходно треба однети победу и како лакше препознати ту болест своје деце.

Сви ви знате причу о диву филистејском - Голијату. Када су се једном супротставиле филистејска и израиљска војска, иступио је надмени Голијат, почео је да се смеје над израиљћанима и са самоувереном гордошћу изазвао би-ло кога од њих на само. Нико се није осмелио да се супротстави необичном диву, док млади пастир Давид са надом на помоћ Божију није иступио против њега само са праћком и док га није поразио до смрти једним хитрим и силним ударцем. И ево, видећи

да је силни див умро, филистејци су се тог тренутка разбежали. Послушајте прилог тој историји по предмету наше беседе. Међу различитим греховним наклоностима, урођеним твојој, оче, деци, јесте свог рода Голијат, т.ј. једна највећа и најјача наклоност, или главна страст. Против те последње ти и следује, пре свега да се бориш, њу баш и треба пре свега победити. Јер ако буде поражен Голијат страсти, који напада душу твоје деце, то ће се остали пук расејати сам од себе.

Ако хоћеш да очистиш твоје поље од корова, то прво мораш да јој умртвиш корење: тада ће сами од себе да се осуше и отпаду њени листови и гране. А главна страст твог детета је корен, из кога су израсли сви остали греси и недостатци. Ако истргнеш из срца твог детета тај коренски грех, то ће се и други греси, такорећи, осушити и отпасти. Ако хоћеш да пресуши поток, треба да ископаш извор. Па главни и вољени грех твог детета је тај извор, из кога проистичу сви други греси и пороци. Исуши тај извор, удаљи главни недостатак, тада ће ишчезнути и сви други недостатци. Из реченог следује, да цео успех васпитања зависи највише од тога да се убије главна страст у срцима децијим.

Ми смо већ не једном говорили и доказивали, да васпитање треба почињати од најранијег узраста, од рођења. Ако је то могуће рећи о целокупном делу васпитања, то пре о борби против главне страсти. Одавде и проистиче врло важно правило: побеђуј што је могуће раније главну страст твоје деце. Што дуже будеш чекао, то ће силнија и јача бити страст и тиме ће бити тежа са њом се изборити. Једном је један отац довео, - прича нам јеванђелиста Марко у свом Јеванђељу (гл. 9), - сина, поседнутог злим духом, Спаситељу, пошто Њего-

ви ученици нису могли да истерају тог духа из болесника. Зашто, поставља се питање, нису могли ученици Исусови да истерају тог злог духа? Разлог томе се може видети из питања, које је поставио Исус Христос оцу бесног: колико дуго је обузет злим духом твој син? - и из одговора оца на то питање: од детињства. Та необична сила, којом је могао зли дух да болесног баца час о земљу, час у ватру и воду, објашњава се, као што видите тиме, да је он овладао њиме још у детињству и још увек га нико није истерао.

Исто тако - приметите, хришћански родитељи, - може бити и са духом гордости, са духом сујете, среброљубља и шкртости и са сваким другим, који обитава у срцима ваше деце. Ако он не буде изгнан из њих у најранијем узрасту, то ће се он засијати тако јако и добиће такву силу, да ће се после моћи победити или само са највећим напором, или пак неће уопште бити могуће победити га својим силама, и већ ће бити потребна чудесна благодатна помоћ да би се дете ослободило од њега. Јесте ли ви толико узвишени, да можете да тражите и да се надате на такво чудо? А ако нисте, онда употребљавајте све мере да изгоните тај дух главне страсти из срца децијих, док је још могуће, сопственим силама.

Но да би имали одговарајући успех у излечењу те главне природне болести ваше деце, за то је треба прво препознати. Одавде и проистиче следеће, врло важно питање о том, како родитељи могу да распознају главну страст код свакога од своје деце?

За тај предмет или у том циљу ћемо предложити оваква правила.

Труди се пре свега да спознаш твоју сопствену главну болест, твоју сопствену страст која тобом господари. Ко добро зна самог себе, том неће бити тешко да спо-

зна и друге. Ако је таква теза уопште истинита, тим пре у односу на родитеље. Отац, мајка који до-бро знају своје сопствено срце, којима је позната њихова слаба страна, њихов вољени главни по-рок, лако га могу познати и код своје деце, пошто деца врло често наслеђују лоше наклоности својих родитеља, син или ћерка у највећем броју случајева имају управо оне главне недостатке, од којих болују отац и мајка. Али то самопознање је врло велика и тешка уметност, која може да се достигне највећим напорима и посебним старањем уз помоћ божанске благодати. Ако хоћете, хришћански родитељи, да достигнете самопознање, онда треба да пажљиво посматрате сами себе, да посматрате наклоности и тежње свог срца, да усрдно молити Бога за просвећење, чешће да испитујете своју савест, повремено да исповедате своје грехе и уопште да тежите истинском благочешћу. Јер једино истински благочестиви човек може добро знати себе. Али ако ти, због недостатка у теби истинског благочешћа, ниси познао како треба самог себе и главни свој недостатак, онда ти, можда, добро знаш твоју половину, твоју супругу или твог мужа, знаш врло добро њену/његову слабу страну. И то те може навести на прави пут при распознавању главних недостатака твоје деце. Посматрај само што упорније за свим пројављивањима воље деце твоје, и ти ћеш, оче, открити, можда, код твоје ћерке тај исти недостатак, који ти тако често примећујеш код твоје жене, а ти, жено, проучавај поступке твог сина, и ти ћеш, може бити, приметити у њему исте лоше наклоности, које се тако често појављују код твог мужа и причињавају ти тако много жалости и непријатности.

Онда ослушкуј шта говоре остали о твојој деци. Туђи људи обично боље виде недостатке код твоје деце него ти сам, пошто они нису заслепљени лажном љубављу. Па ако неко, на пример, свештеник или учитељ, са добрим

намерама обраћа твоју пажњу на овај или онај недостатак твог детета, не љути се на њега у неразумном осећању повређене родитељске гордости, напротив, буди му за то захвалан и користи се тим упозорењима, које он теби даје. То може послужити, наравно, само на корист теби и деце твоје.

Воли још децу твоју благоразумном хришћанском љубављу. Неразумна, лажна љубав, каква она, на жалост, у највећем делу бива код родитеља према својој деци, бива један од најчешћих узрока, зашто они не примећују многе недостатке своје деце, зашто они у њима виде само добро и чак пројаве њиховог лошег понашања понекад сматрају добрим особинама. Не затварај своје очи на лоше поступке деце, не ослепљуј себе лажном гордошћу, боље смири се и понеси невелику повређеност свог самољубља, него да после видиш своју децу порочну и искварену.

На крају, пажљиво прати своју децу, нарочито онда, када они не знају, да их посматрају. Управо, прати их у време игре, када се налазе међу равнима и сличнима њима, када се већим делом открива њихова истинска природа и пре свега откривају се добре и лоше наклоности.

Главна страст човека - ви знате, возљубљени слушаоци, - има пресудно, одлучујуће значење у целом делу искорењивања свега злога; зато се трудите свим силама, не пропуштајте никаква средства, само не би ли је открили и разјаснили. Све док то не достигнете, пре тога се не можете надати на успех доброг васпитања. Пронађена и јасна у вашим очима главна страст детета - то је, може се рећи, залог и основа за пун успех. Са надом на Божију помоћ почињите потребну борбу и не престајте да се борите до краја, до потпуног истребљења познатог порока. Ако успете да тако ишчупате корен греха, онда ће коров грехова у врту срцаца ваше деце и онда ће очи Бога и светих Његових анђела на кривицу гледати с љубављу и благонаклоно-

БЕСЕДА НА ИСПОВЕСТИ СВЕШТЕНСТВА - Карловац; 13.02.1981. год.

Нико не може пружити оно што нема. Да бисмо могли мењати свет, морамо пре свега изменити себе. Ако је наша духовност оскудна, никога нећемо продуховити нити и за шта свето и узвишено покренути.

Драга браћо свештеници,

У нашој цркви ништа није тако нестало као света Тајна исповести. Више је разлога за то. Један је разлог у нама самима, што ни ми не држимо доста озбиљан став према овој Тајни. Ретка је озбиљна свештеничка исповест. Нисам за ону формалну, тек да се удовољи неком реду. Нисам ни за ону која се спушта до иживљавања на нечијим гресима, што је по негде било, а и данас је присутно у хришћанском свету.

Отворите складиште своје душе, па сагорети оно што нас оштећује, што је далеко присутније у нашем понашању и у нашим ставовима, присутније него ли ми мислимо.

Велики духовници нашег православног Истока, чешће него ли другде у хришћанском свету, понекад су приказивали моћ прозорљивости и са лица и из израза очију ишчитавали човека, и оно што је код њега часно и оно што му душу оптерећује и савест успављује.

Верујем, дубоко верујем, да је савремена криза Хришћанства првенствено криза духовничког позива. Постали смо грађани као и сваки други, са мало другачијим

занимањем! Постали смо носиоци мана времена и не можемо никога и ништа око себе мењати. А свет нас све више треба друкчијим него што смо, агилнијим него што смо, призванијим него што смо. Када би се десило неко чудо и сав свет полетео у наше Српске православне храмове, очекујући од нас нешто надахнуто, лепо, продуховљено, у колико би се наших Српских православних храмова тај жедни човек могао напојити и из храма се задовољан вратити. Не само што немамо певнице, него ретко где имамо и предикаонице, дорасле за савремен проблеме духовно испражњеног човека. Време је да о себи говоримо отворено, без претензија да је ико, онај који говори као и онај који слуша нешто много уздигнутији.

Ми можемо бити тајна за људе око нас. Можемо се претварати и правити, али нико се не може сакрити од Бога, а ни од себе самог. Можемо потискивати праву истину о себи, али она је присутна како у нашем личном животу, тако и у нашем понашању, у нашем деловању на свет око нас. Немоћ Цркве је у нашој немоћи.

Криза Цркве је у нашој кризи. Заосталост цркве пред проблемима времена је и наша заосталост.

Жеља је моја да овог дана учинимо нешто не завршно, тек, исповедили смо се и ту је све стало. Жеља ми је да одавде пођемо ангажовани према себи, према ономе што није у нама у реду.

Пре неколико година дошао код мене један интелектуалац из једног великог града. Дошао је на своје врсте исповест, не на ону сакраменталну него на ону људску, такође често потребну. Би човек у свету, радио одговорне послове, радио поштено, али око њега су били несавесни људи, па и њега уплели у одговорност. Био је то један дубоко религиозан човек, уман и способан, али саве-

стан и одговоран у своме понашању. У данима кризе често се причешћивао, Богу молио, да укаже на пут до правих криваца. И успео је, није га нико узео на одговорност, и то њега који идејно није припадао групи, јер се ипак истина није могла прећутати или потиснути. Правда је у његовом случају тријумфовала.

Чућемо данас три кратке молитве Светог Исака Сирина. Молићемо се Богу да нас сачува од духовне празнине, од потиштености, од првенствољубија и од празнословља. А колико је овога четворо код нас сваког. Празни смо јер смо у вери танки, у уверењима лабави, па ето ти и празнине, и потиштености, и као последица, надградња у првенствоначалију и празнословљу.

Молили смо се Богу, да нас обдари духом разборитости, здравим умом, духом трпељивости и љубави. Имати здрав ум, здраву памет, проницљиво прилажење животу, отрпети и своје муке и невоље других, а имати љубав према свима, то је савршенство духа и понашања.

И напokon се молимо: да нам Господ подари снагу да сагледамо сами себе, али онакве какви смо, без улепшавања и притворства. Затим да не осуђујемо браћу своју, по оној нико не ваља осим мене. Господ је био врло строг према лицемерству и изопаченостима срца и ума људског. Његова осуда књижевника и фарисеја, лицемера и шпекуланата, у храму јерусалимском, нешто је најснажније што је забележено. Ми често хоћемо да све мане и грехове људске покривамо и оправдавамо љубављу Христовом. Није то добар пут. Реч је овде о оном истицању себе а омаловажавању другог. Негде је славни Паскал казао: када би сви људи знали шта су сви о њима негде казали, ни два пријатеља не би било у овом свету...

ЕПИСКОП ЛУКИЈАН МУШИЦКИ У СВОМ ВРЕМЕНУ

Поводом 200-годишњице рођења у 140-годишњице смрти епископа горњокарловачког Лукијана Мушицког

Ма колико један човек био велики у историји, његова величина губи ако је схваћен тек после смрти, ако у свом времену није дао себе за циљеве и идеале своје епохе. Такав ипак није до краја искупио време свога живота, јер ко у свом времену припада само будућности, ма колико слављен, није велик као онај који је своје дарове или свој геније дао најпре свом времену, без обзира што је тачно и оно Његошево: „Покољења дјела суде, шта је чије дају свима“.

Један од најмаркантнијих људи свога времена код Срба, свакако је био горњокарловачки епископ Лукијан Мушицки. И као песник и као епископ много је значао за своје време. Његов таленат можда није био за оно што је урадио и што је значао један митрополит Стеван Стратимировић. Који тако, по својој духовној и људској конституцији није био за оно што је радио и значао један патријарх Јосиф Рајачић у години 1848. Али, и као песник и као епископ-просветитељ у својој средини, касније у својој Епархији, био је Лукијан Мушицки далеко изнад свих својих савременика, свакако најпризванији за дело ко-

је му је поверено у Карловачком Владичанству, такозваној Горњој Крајини.

Лукијан, мирско име Лука, рођен је 27. јануара 1777. у Темерину селу у сјеверној Бачкој, а умро је у Карловцу 23. марта 1837. године. Школовао се у Темерину, Тителу, Сегедину и Пешти, гдје завршава права. Архимандрит Јован Рајић још за време Лукијанових световних студија приватно уводи у богословље. Он га препоручује и митрополиту Стевану Стратимировићу.

Године 1802. долази у Сремске Карловце. Ту одмах за две године, као свршени правник и довршени човек, за две године свршава и Стратимировићеву богословију. Исте године монаши се у манастиру Гргетегу. Већ године 18.. Лукијан је Стратимировићев ђакон, професор богословије и библиотекар митрополијске библиотеке.

Пошто је предходно примио чинове синђела и протосинђела, Лукијан је 1812. године архимандрит и у том чину добива на управу манастир Шишатовац. Из Шишатовца одржава везе са Вуком, Шафариком, Копитарем. Вук му долази често у посету. Заједно слушају чувеног гуслара Филипа Вишњића. Под утицајем Вуковим Мушицки се бави филолошким читањима. Нешто због веза са Вуком, а нешто због слабог разумевања у економска питања и несређених рачуна у Шишатовцу, долази у скоб са Стратимировићем. Па ипак, године 1824, као архимандрит послат је у Плашки, да после смрти епископа Мојсеја Мијоковића (1807-1823) прими управу Епархије горњокарловачке, као администратор.

13. фебруара 1824. године он стиже у Плашки. Одгојен и образован у једној већ културно уздигнутој средини, поготово уздигнут културом и образовањем у својој новој средини, Луки-

јан се сналази. И ако само архимандрит и администратор епархије, он ради, планира и наступа као да је епархијски архијереј. Службени црквени Плашки није га добро примио. Ту је увређени архимандрит Јосиф Рајачић, који је заобиђен доласком на управу епархије Лукијана Мушицког, а ту је и зао дух протођакон Симеон Тркуља, који је доласком Мушицког претрпео и у својим личним рачунима и плановима. Праве они Мушицком и замке, у нади да ће спречити његов избор за епархијског архијереја. Али ипак, Лукијан је 1828. изабран за епархијског епископа. Већ идуће године премешта он седиште Епархије у Карловац. Још у Плашком Мушицки ствара амбициозни план за отварање народних школа, оснива припремни течај за свештенике и одмах затим и клерикалну школу. У Карловац пресељава и клерикалну школу, док је припремни течај за свештенике оставио у Плашком. Не свети се он Рајачићу, већ га препоручује за епископа далматинског, у чему је и успео. Са Рајачићем у Шибеник одлази и Тркуља.

Мушицки затиче у Епархији око 300 свештеника. Већина од њих била је скромног образовања. У неколико спискова свештеника са подацима о школовању из времена пре Мушицког, огромна већина их је учила школу „при родитеље“. А какво је образовање и какву спрему за свештенички чин могао дати своме сину и сам неуки отац, није потребно много размишљати. Па ипак, и ако за Горњу Крајину нико није много марио, јер је њен задатак био да даје цару војнике и одане поданике, није у истим временима било боље ни другде, па не много боље у Војводини, пре оснивања Карловачке богословије крајем осамнаестог века.

Србија добива прву богословију тек године 1836, мада је још

године 1820. кнез Милош консултовао Мушицког ради филосо-фског семинара. Године 1810. владика Миоковић отвара у Плашком богословску школу која је дала већи број свештеника.

Али сва су ова настојања и привремени успеси били само добри покушаји у несигурним условима материјалним и политичким, краћег или дужег века. Па ипак били су од великог значаја, јер је свака генерација свештеника занављана и одређеним бројем образованијих кандидата. Карактеристично је да је Епархија увек, и у тим тешким временима, имала један број угледних свештеника, правих народних трибуна, људи од значаја и од утицаја.

Да споменемо само проту Јована Шобота, пароха кореничког. Он још 1772. пише свој чувени Катихизис, који је касније и штампан. Тај Катихизис је употребљаван у епархији и у рукопису. Школовао се у Гомирју, чији значај у образовању свештеника у седамнаестом и осамнаестом веку није до данас проучен.

Гомирје је дало све образовање истакнутим архијерејима Епархије, Данилу Љуботини (1713-1739), па затим Данилу Јакшићу. Дало је оно и још значајних свештеномонаха. На тлу Епархије је поникао Вуков претежа, писац књиге „Сало дебелог јера“, иначе несрећни Сава Мркаљ, у монаштву Иринеј (О Мркаљу је прошле године издана студија у Минхену на немачком језику!). Ипак, крајишки Динарац је бистар и претежно обдарен наш човек, мада склон и девијацијама, па и крајностима у свему.

У такво поднебље стигао је епископ Лукијан Мушицки. Само што су његова просветитељска настојања била шире схваћена, савременије замишљена, а и настала су у времену када се то боље и могло. Јер ипак је просвећеност освајала свет. Не само на дворимима просвећеног апсолутизма, него и шире, а у Крајини после пада Наполеонове власти, та су настојања имала бољу политичку и духовну атмосферу уо-

пште. Али Мушицки се носи са великим невољама. Свештенство није одушевљено његовим просветитељским амбицијама, јер такви планови обавезују и коштају. Није уживао ни подршку локалних ни централних војних заповедника и власти. Његовим плановима супротставља се и бан генерал Влашић. Он не жели издвајање српске народности. Не схвата Мушицког, а још га мање помаже митрополит Стратимировић. Никад се нису слагали ни узајамно разумевали. Нису се трпели. Мушицки муку мучи око стварања просветних фондова, за издржавање школа. Мада Стратимировић, и сам веома ангажован у просветним питањима Митрополије, Лукијана не помаже. Никада му није дао ни једне паре за његове планове у просвети, па ни за издржавање богословије. А имао је Стратимировић већ добро сондиране просветне фондове.

Лукијан Мушицки стекао је богато образовање. Знао је десет језика, класичних и живих. Али није био богослов. Богословију је полагао као зрео, већ сасвим формиран човек. То се осећало и у његовим схватањима црквене дисциплине и црквеног поретка. Стратимировић му је пребацивао да „мирствује“. Не због његовог приватног живота, него због његових преокупација. Боље је познавао класичну литературу него ли црквено учење и црквено предање. Али, Мушицки је само као такав могао да у свом времену одигра улогу коју је часно обавио. Био је рођени просветитељ, и то једног народног и црквеног подручја гдје је његов такав рад дошао у прави, скоро у последњи час.

Његов рад је ударио не само темеље него и за кратко време један нови садржај у животу српског народа у Горњој Крајини. Рајачић је био увређен што је доласком Мушицког у Епархију заобиђен. Без обзира на Рајачићеве друге одлике и способности, он није био тип човека просветитеља. Да је он дошао на управу Епархије, он би спроводио дисциплину, али не би био народни

просветитељ. Не би ипак одговорио времену. Није Рајачић себе нашао и открио ни у Гомирју, ни у Плашком, па не до краја ни као епископ у Шибенику и у Вршцу. У Гомирју није заштитио Саву Мркаља, у Плашком није прихватио Мушицког. Он је чекао своју годину. Чекао је Буну! И он је часно одиграо своју улогу у тој значајној години, па и даље. Цела његова људска и духовна конституција највише је одговарала оном његовом великом тренутку, где се он часно нашао са својим народом, као што се Мушицки нашао и снашао у Епархији горњокарловачкој.

Са каквим се све мукама и неразумевањима носио Епископ Лукијан, за дивљење је то што је издржао и остао упоран. Није казao истину о њему Љуба Стојановић, када га је назвао „генијем Рода“. Још је мање казао истину о Мушицком један од Његових љутих непријатеља цивила, када га је назвао једним погрдним епитетом. Није га схватио ни Стратимировић. Вук му је пребацивао за полутанство у погледу на језик. Епископ Лукијан је заступао двојност у језику: српско-словенски за науку и народни за народ. Скерлић тврди да је Мушицки једини образовани и једини српски песник од вредности прве половине деветнаестог века. Истину је казао Скерлић када је рекао да је класицистичка по тематици и римовању, дидактичка по циљу, његова поезија изгубила своју вредност за нови период у српској књижевности. Али остаје чињеница да је Мушицки био идеал не само српске омладине првих деценија деветнаестог века. Он се чита на омладинским састанцима на универзитетима Аустроугарске, не само у Бечу и у Пешти.

Када је хрватски књижевник Антун Михановић основао у Бечу друштво хрватске и српске младежи, та омладина се одушевљава Лукијановим песмама. Српска омладина у Пешти овенчава га као првог српског песника. Антун Михановић је писац текста по садржају изузетно лепе хрватске химне „Лијепа наша“. Карактери-

стично је за она времена, да је хрватску химну компоновао Србин Јосиф Руњанин, аустријски официр, тада на служби у глиномом гарнизону. Иначе Руњанин је родом из Срема, из једне старе свештеничке породице, пресељене у Срем из Србије. Више предака били су му православни свештеници.

Епископ Лукијан је био изузетно присутан у свом времену, али је самота међу конкретним људима. И у Карловцу где је провео последњих осам година свога живота. Самота је и међу својим савременицима око Стратимировића. Самота је и између народа којег је просвећивао. Када је требало да се у Перни гради нова црква, неук и неписмени одборници, његову реч пројект, тумаче као увреду, као да им поручује да једу проју! Долази до сукоба. Када је умро, лички свештеници му нису дошли на сахрану.

У Карловцу је нашао Лукијан једног образованог учитеља, удовца, Самуила Илића. Био је ту учитељ а и држао је књижурићу ћириловских књига. Изузетно се спријатељио. Са њиме ће Лукијан издати у Карловцу године 1830. Доситејева Буквицу, док је много раније сам издао у Пешти Доситејева „Басне“. Епископ Лукијан

наговори Самуила да се замонаши. Он то и учини, па ће ускоро као архимандрит Севастијан управљати Гомирјем. Убрзо долази међу њима до неслагања. Лукијан није умео водити материјалне послове, вечито је патио због оскудице у новцу, све своје новце давао у просветне сврхе, мада никада није довољно примао.

Никада Лукијан неће успоставити добре односе са Стратимировићем. Стратимировић није имао разумевања за Лукијанову поезију. За Њега су Хорације и Овидије „јазичници“. Судбина је хтела да се та два наша најобразованија црквена човека прве половине деветнаестог века никада на послу не нађу заједно.

Свакако, Стратимировић је био прилично конзервативан. Он је био првенствено човек Цркве, али са осећањем свих народних потреба.

У националном питању Епископ Лукијан је сав упућен и окренут народу, његовој омладини, његовој будућности. Велича у песмама веру и народност. У језику види највећу вредност. Тако он и пева. У народном питању, Стратимировић је, да кажемо тако, некако наднационалан. Он хвата тајне везе с Москвом, жели ствара-

ње једне балканске државе. Тим његовим циљевима не одговара ни Вукова реформа ни Лукијанова поезија. Аустрија, односно Беч открива недозвољене, шта више и издајничке односе Стратимировићеве са Москвом. Све се свршава једним високим одликовањем. Лукава Аустрија је рачунала: боље придобити него се спорити!

Лукијан је човек века просвећености. Школован у више центара, студије завршава у Пешти. Као литерат одржава везе са најпросвећенијим људима главног града Угарске. Као познавалац скоро свих европских језика, чита велике писце француске, немачке и италијанске. У његовој библиотеци су дела Волтера и Дидроа. Да не говоримо о римским и грчким класицима, који су идеал његовог стиха, на првом месту римски класици. Годину дана после Лукијанове смрти његов синовац др. Ђорђе Мушички поклоњиће, по завештању стричевом, велики део Лукијанове библиотеке Народној библиотеци Србије. То је, верује се, била прва вреднија основа будуће Народне библиотеке Србије.

Две године касније катастрофална поплава Пеште, уништиће његове тамошње књиге, бројне његове рукописе, белешке и друге

Стари иконостас храма Св. оца Николаја у Карловцу

личне ствари. Лукијанов синовац приказао је свога стрица Владику као изузетно узвишену личност и у животу и у држању. Приказао га је као одмерену, умерену у свему, достојанствену и сваком погледу идеалну личност. Можда је овде претерано, као што су претерали и неки који су Епископа Лукијана уздизали и, с друге стране, омаловажавали и критиковали.

Епископ Лукијан је свакако био и остао једна светла личност српске цркве и српске културе. Значио је у своме времену и као песник и као црквени посленик, просветитељ једног дела нашег српског народа. Ако га песме као лектира нису надживеле, јер је убрзо његов начин писања постао архаичан, његова просветитељска делатност оставила је трага до наших дана. Јер он је систематски отпочео духовно и културно просвећивање Горње Крајине, па се на ономе што је он урадио наставило до наших дана. Осим поезије, четири књиге, писао је и систем црквенословенске граматике, по којем је предавао у Сремским Карловцима.

Предавао је и у богословији и у гимназији. Једно време био је наставник и у српској гимназији у Сент Андреји. Стратимировићу је било несхватљиво да један монах пише песме, и то по узору на „јазичник“. Али та поезија је снажно деловала на ондашњу омладину. Његова писана реч, његов стих имао је дидактички карактер, па је он био не само просветитељ народа своје Епархије, него и значајни просветитељ свога времена међу школованом не само српском, него и осталом југословенском омладином на универзитетима Монархије.

Стогодишњица рођења Лукијана Мушицког обележена је године 1877. тада је издата и споменица. Беседу на његовом гробу на Српском православном гробљу у Карловцу одржао је иначе чувени беседник Епископ горњокарловачки Теофан Живковић (1874-1880). Стопедесетогодишњица рођења и педесетогодишњица

Лукијанове смрти обележена је у Карловцу године 1937. Сећање на епископа Лукијана Мушицког повезано је са свечаностима посете Карловцу блаженопочившег патријарха Варнаве. Издата је и Споменица. Предавање о Лукијану Мушичком одржао је прота Милан Радека, проф. катихета карловачке гимназије и тада привремени управитељ парохије карловачке.

Двестагодишњица рођења и стотетрdesетогодишњица смрти епископа Лукијана Мушицког обележена је ове године у Епархији горњокарловачкој у свакој попуњеној парохији на Велику Госпојину, 28. августа. Централна прослава обављена је у манастиру Гомирју истог дана. Прослава је објављена и плакатима и са двери парохија од Ријеке до Карловца. Окупило се у Гомирју мноштво света. Литургију је служио Епископ Симеон са свештеницима: Игуманом Мироном, духовником Манастира, јерејима Љубомиром Љуботином, студентом Академије св. Владимира у Паризу, јерејем Милом Перенчевићем, пр. парохом огулинским, јерејем Ранком Ђурашем, парохом српско-моравичким, јеромонахом о. Методијем Лазићем, парохом у Малмеу у Шведској и ђаконом Симом Вишекруном, епархијским секретаром из Карловца. Искрпно је говорио о раду Епископа Лукијана протојереј-ставрофор о. Милан Радека, проф. у пензији. На Литургији су певале сестре манастира Гомирја на челу са игуманијом Анисијом.

После подне одржано је свечано вечерње са духовном академијом. Вечерње на којој су певали хор монахиња и свештеника праћено је библијским стиховима, уметничком религиозном поезијом и посебним рециталом у славу Лукијана Мушицког које су рецитовали свештеници о. Милан Борота из Карловца, о. Никола Котур из Плашког и ђакон Сима Вишекруна из Карловца. Служио је са више свештеника Епископ Симеон. На крају вечерње – рецитала Епископ је говорио о Мушичком.

И пре подне је било мноштво света у цркви и око цркве, док су на вечерње са академијом присуствовали у неочекивано великом броју млади људи из Гомирја и околине.

Први пут после рата на Велику Госпојину од Литургије до касно увече играло је у порти коло. Народ се веселио до првих звезда. Као да је с прославом епископа Лукијана Мушицког обновљен и некада чувени гомирски сабор на Велику Госпојину.

Гомирска прослава сећања на владика Лукијана Мушицког свакако је једна од најзначајнијих прослава у Епархији, а тих прослава било је прилично, иза рата. Епископ Лукијан је деловао у једном времену када је било нужно вери понудити и просвећеност, а овогодишња прослава сећања на његово рођење и смрт, пада у знаку лаичке просвећености али и велике духовне празнине савременог човека. Са великом вером у народу Лукијановог времена, и без просвећености могло се трајати. Како ће трајати савремени човек, светски просвећен али изнутра, духовно празан, показаше време које траје и тече.

Епископ Лукијан Мушички остаће у историји Епархије горњокарловачке и у историји Цркве и српске просвећености као једна изузетна личност. Зато му је и одан дужни пијетет у Епархији његовог мукотрпног рада и деловања.

Стари иконостас храма
Св. оца Николаја у Карловцу

ПОВОДОМ НАЈАВЕ ОСНИВАЊА ХРВАТСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Како остати миран кад нетко негира твоје постојање? Како да ја као православни пастир слушам кад нетко говори да у Хрватској нема Срба већ само православних Хрвата? То је ипак врста геноцида.

Праву саблазан у редовима Српске православне цркве у Хрватској изазвала је недавна најава обнове Хрватске православне цркве, коју је 1942. године у жеку прогона на »нехрвате« основao Анте Павелић. Епископ горњокарловачки Герасим одмах се по обзнани оснивања удруге, која би требала бити само међукорак до оснивања аутокефалне православне цркве, огласио јавним писмом премијерки Јадранки Косорте устврдио како се ради о духовном тероризму.

- Не треба тумачити зашто смо против тога. Довољно је подсјетити на период Другог свјетског рата у којем је постојала та Хрватска православна црква, период када су се догађали највећи злочини и када је на снази био програм да српски народ физички или духовно нестане с лица ондашње земље. У основи је то био чисти злочин над људима. А ти људи који су на челу Хрватске православне заједнице и данас пропaгирају исто што и Анте Павелић - Србе треба покрстити или их на овај начин превести у хрватске православце. Из ХПЗ-а су на својој интернетској страници већ

јавно рекли како је други корак који планирају, сједињење с Католичком црквом.

Мислите да је то стварни циљ Хрватске православне заједнице?

- Они говоре да у Хрватској не може постојати српска црква. Но ми смо на првом мјесту православна црква, а тек на другом, по нацији припадамо српском народу. Дакле, ово је директно усмјерено против оно мало Срба што још живе у Хрватској.

У Хрватској према попису становништва из 2001. живи 40.433 православца који су се изјаснили као Срби и 14.400 православца који се сматрају Хрватима. Не би ли то могао бити темељ за оснивање Хрватске православне цркве?

- Рат и свеопће застрашивање резултирали су тиме да многи људи нису смјели рећи да су Срби. Но нама се нитко није јавио тко се изјаснио као Хрват православца. Знам само за два монаха у старокалендарској организацији, који се изјашњавају као православни Хрвати.

Добро, али мора ли се православље директно поистовјеђивати са српством?

- Ма не, то је погрешно. Можда је и погрешан сам назив Српска православна црква, но он је заживио и као такав је прихваћен. Ми смо, понављам, на првом мјесту православна црква, а тек онда припадамо српском народу. Погрешно је то поистовјеђивати. Православна црква у Хрватској не постоји само за Србе, већ и за све који желе бити православци. Наша је православна црква канонска и призната је од свих помјесних цркава. Због тога су све наше литургије, вјенчања и крштења легитимна. Ми нисмо секта или некаква групација. Ови сада најављују нешто по принципу Црне Горе или Македоније, а ако ћемо тако, боље нису ни за-

служили. Ни македонска ни црногорска црква нису признате у православном свијету. Што вриједи ако те држава призна по својим законима? Црква постаје православном тек ако јој легитимитет дају све православне цркве.

Свећеник у Шибенику поступио правилно

ХПЗ међу аргументима за оснивање ХПЦ-а спомиње наводни случај из Шибеника гдје је православни свећеник одбио извршити покоп хрватског бранитеља православне вјероисповијести док се с лијеса не макне хрватска застава и док с гробља не оде почасни вод ХВ-а.

- Значи, православни Хрвати би толерирали да се на гробљу у центру града пуца? Човјек је само рекао да није добро да то раде и да ми нисмо никада никога уповаљавали на тај начин. Што уопће значи застава на ковчегу? Нитко нема ништа против да заставу спакирају и посебно ставе у лијес. На крају крајева, код православног обреда се преко сандука или преко тијела, ако је сандук отворен, прелијева вино помијешано с уљем. Да је свећеник прелио хрватску заставу опет би испао скандал. Он је поступио потпуно правилно и у складу с обредима православне цркве.

Имовина ће бити враћена

Каква је ситуација с повратом имовине СПЦ-а?

- Нешто се креће на боље. Надам се да ће бити све испоштовано и да ће имовина бити враћена, поготово кад уђемо у ЕУ и кад се стабилизира ова економска ситуација. Вјерујемо да ће нам се вратити сва имовина која може бити враћена, а да ће она која то не може бити надокнађена. Можда не данас, него сутра, али бит ће.

Не постоји могућност да Хрватска православна црква буде призната?

– Чак и да је призна држава, она неће бити ништа друго него секта. Ниједну признату православну цркву није основао тероризам или неки диктатор. Македонску цркву је основао Тито. Црногорску локални бољшевици, који и даље командирају њоме. Мираш Дедеић је ту само фигура која је тко зна због чега упала у то. Тако је и у Хрватској. Тко је тај Иво Матановић да оснива цркву. СПЦ је основао Свети Сава, који је свети човјек.

Тај Матановић себе истодобно назива православцем и великим хрватским националистом. Јесу ли те двије ствари уопће спојиве?

– Ма, он је у поодмаклој доби и, јадан, више не зна гдје је и што је. Његови су коријени православни. Ваљда га је срамота била вратити се у православље, па је постао пребјег из српског и православног у хрватско и католичко. Но као што се ни враг не може покајати, не може ни он, па сада ту измишља некакву Хрватску православну цркву и жели се вратити својој вјери. Него, чуо сам да иза свега стоје неки умировљени генерали, који су већ покренули иницијативу да се забрани СПЦ...

Мислите ли на странку »Једино Хрватска« која је прије пар година потписивала петицију са сличном иницијативом као сада Матановић?

– Тако је. То су Ћесић-Ројс и та екипа.

У тој својој петицији они су СПЦ у Хрватској називали продуљеном четничком руком.

– Могу говорити што желе. Ако је и било некаквих појединачних говора, било их је с обје стране. Не може се на основу двојице или тројице људи, који су нешто изјавили у току рата, говорити да ми сад радимо за некакав режим из Србије или било који други. Тако би ваљда и ја могао рећи да је Католичка црква у Хрватској радила по налогу Туђмана, али то ми не пада на памет рећи. То су шупље приче, иза којих само стоји жеља да нам се онемогући дјеловање.

Како коментирате Матанови-

ћеву изјаву да је СПЦ-у у Хрватској мање стало до вјерника, а више до играња политике и великогоспства?

– У нашим храмовима никада нећете чути националне проповиједи. Особно то никад нисам радио, нити у храму ни изван њега. То није моја мисија. Моја мисија је еванђеље. Можда Матановић полази од себе.

Хрватска православна заједница и Хрватски чиста странка права најавили су заједничку тужбу против СПЦ-а због »ширења националне и вјерске мржње те натуривања туђег националног идентитета људима«?

– То су шупље приче и шупље најаве. Што бих онда ја требао рећи за својатање манастира Гомирије на интернетској страници Хрватске православне заједнице?

Кад смо већ код тужби, тужити вас најављује и неформални патријарх Хрватске православне заједнице, отац Јелисеј Лалатовић...

– Тај Јелисеј је рашчињен. Рашчинио га је српски патријарх Павле, јер је украо новац у манастиру Милешево. Прво је отишао у црногорску секту, ту такозвану Црногорску православну цркву, али је и од тамо истјеран прије двије године. Онда је дошао у Загреб, оженио се Хрватицом и сада живи у Истри. Том човјеку само треба новац и неки извор прихода.

Вратимо се најави његове правне борбе да се Српској православној цркви у Хрватској одузму сакрални објекти осим оних које је сама градила. Тврди да су ти објекти културна баштина РХ.

– Тај човјек води политику Миле Ђукановића и Ранка Кривокапића. Такво што је у цијелој Еуроци успјело само у Црној Гори. Но што се тиче тога, не плашим се, јер Хрватска тежи да уђе у ЕУ, а ту се поштује имовина сваког појединца, па и правних институција као што су регистrirане цркве.

И то, дакле, сматрате празним причама?

– То вам је оно »трла баба лан да јој прође дан«. И министар

Божо Бишковић је рекао да они који пропaгирају усташтво, негативне режиме и негативне људе неће бити регистrirани у Хрватској.

Мислите да не може доћи до регистрације удруге ХПЗ?

– Може и вјеројатно хоће, али прије тога се морају мало промијенити. Макнути оне усташке симболе, карте НДХ са странице и слично. Али ако то и направе, знате како се оно каже; вук длаку мијења, али ћуд никада.

Колико је таква организација некаква права опасност, а колико маргинална појава, којој не треба давати пажњу?

– Истина, неки кажу да их треба игнорирати. Али како остати миран кад нетко негира твоје постојање? Како да ја као православни пастир слушам кад нетко говори да у Хрватској нема Срба већ само православних Хрвата? Док се овако негирају наша нација и вјера, сигурно је да мора бити реакција с наше стране. То је ипак врста геноцида.

Хрватска православна заједница као један од аргумената лошем раду СПЦ-а у Хрватској наводи мали број вјерника у храмовима...

– Па у Хрватској је уопће остало мало Срба, можда двјесто и нешто тисућа, а и педесет година комунизма је оставило дубок траг. Но ја сам свједок да се ситуација значајно побољшава у смислу да људи долазе у цркву и практикурају вјеру. Никога не тјерамо на силу да практикура вјеру, нити икоме виси мач над главом.

Осјећа ли се СПЦ још на било који начин угроженом? Је ли опасно бити православца у Хрватској?

– Није опасно, али је некад непопуларно, јер још има људи који на то све гледају с пријезиром. Но ситуација се битно промијенила, поготово с односом власти према нама. Особно се не осјећам угроженим и слободно говорим све што мислим да треба.

*Интервју водио:
Дамир Кундић*

АКТУЕЛНОСТИ

Преузето са интернет презентације Епархије горњокарловачке

**Прослава Петровдана
у Доњем Будачком**
• 12.07.2010 год.

Поводом прославе празника Светих апостола Петра и Павла, храмовне славе манастира Богородице Тројеручице у Доњем Будачком, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим служио је Свету Архијерејску Литургију уз саслужење свештенства и монаштва Епархије горњокарловачке.

Говорећи о значају данашњег празника, Владика Герасим је нагласио, да је мучеништво и страдање Светих апостола Петра и Павла било пример свештенству и монаштву Епархије горњокарловачке који су својим вековним страдањем ходили путем Христовим и сведочили веру у Васкрслог Господа следећи свети пример апостола Христових.

У току Свете Литургије, Епископ Герасим је презвитера Славишу Симаковића - Архијерејског намесника карловачког и пароха парохије I карловачке, одликовао чином протопрезвитера.

По завршетку Свете Литургије за сабрани верни народ приређена је трпеза љубави.

**Прославе храмовне славе у
манастиру Рођења Светог Јована
Крститеља у Медку**
• 07.07.2010 год.

Поводом прославе храмовне славе у манастиру Рођења Светог Јована Крститеља у Медку, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим служио је Свету Архијерејску Литургију уз саслужење свештенства Епархије горњокарловачке.

У својој беседи Владика Герасим говорио је о значају овог великог празника а затим поздравио и све присутне вернике који су се сабрали на Светој Литургији у манастиру Рођења Светог Јована Крститеља, који је вековима светионик православне вере на овим просторима.

Манастир Св. Јована Крститеља у Медку недавно је васпостављен и предстоји му обнова.

**Проваљен храм Светог
пророка Илије у Пјеишеници**
• 29.06.2010 год.

Непознати починиоци провалили су у храм Светог пророка Илије у Пјеишеници недалеко од Гвозда (Вргинмост) и том приликом украли електричну инсталацију недавно постављену у храму.

О овом инциденту обавештена је полиција која је изашла на место догађаја, извршила увиђај и саставила службену забелешку.

**Нестала тек постављена
спомен плоча на Пагу**
• 01.07.2010 год.

На острву Паг, где се налазио логор Слана, јутрос је поново уклоњена споменплоча жртвама овог логора која је постављена у суботу, 26. јуна, када је одржана комеморација страдалим у комплексу усташких логора Јадовно, који углавном били Срби.

„Јутрос смо сазнали да је плоча нестала и да ју је неко поново уклонио“, рекао је Српни председник Српског народног вијећа у Хрватској Милорад Пуповац, који је најоштрије осудио овај чин.

Пуповац, који је и потпредседник Самосталне демократске српске странке и посланик у хрватском Сабору, на ово је данас упозорио у обраћању државном парламенту. Он појашњава да је његова дужност била да побуди интересовање јавности и створи атмосферу у којој никоме неће сметати овакве спомен - плоче.

„Недопустиво је да се овакве ствари догађају и недопустиво би било уколико би такво нешто остало без реаговања полиције, као и јавности“, нагласио је Пуповац.

Током комеморација 26. јуна откривене је реконструисана спомен-плоча, која је у логору Слана била постављена 1975. године, а уништена 1991. године, као и спомен плоча код Шаранове јаме у спомен комплексу усташких логора Јадовно.

Спомен-плоча, која је у Слану постављена 1975. године, први пут је разбијена и бачена у море 1991.

године, а обновљена је и поново постављена у суботу, 26. јуна, захваљујући заједничким напорима Српског народног вијећа, Координације јеврејских општина у Хрватској, Савеза антифашистичких бораца и антифашиста Хрватске и Удружења „Јадовно 1941“ из Бањалуке.

Служењем парастоса, паљењем свијећа и полагањем вијенаца, у суботу је код Шаранове бездане јаме у кругу девастираног спомен-обележја на Велебиту у Хрватској и на споменподручју логора Слана на острву Пагу у Хрватској одата почасти жртвама страдалим на подручју комплекса усташких логора Јадовно.

Председник Хрватске Иво Јосиповић је тада код Шаранове јаме одао пошту жртвама усташког логора Јадовно и изразио саосјећање са свима који су на том страшином мјесту изгубили своје најмилије.

Према истраживању београдског историчара Ђуре Затежала, у комплексу усташких логора Јадовно убијена су 40.123 лица, док је само на подручју логора Слана убијено 8.000 људи, углавном, Срба и Јевреја, међу којима је било жене и дјеце.

**Ново у издању Издавачке установе
Епархије горњокарловачке
„Мартирија“**
• 22.06.2010 год.

Ендрју Лаут: Свети Јован Дамаскин - Традиција и оригиналност у византијској теологији:

Ова студија обухвата три целине. Прва, „Вера и живот“ износи податке о Јовановом животу и поставља их у одговарајући историјски контекст. Потом, расправља о тези да Јованова мисао није једноставно обликована постојећом традицијом, већ да је она та која је утицала на уобличавање потоње византијске традиције. Друга и највећа целина, „Вера и логика“ посвећена је Јовановом излагању православне хришћанске теологије, посебно у његовом Источнику знања. Последња целина, „Вера и слика“ разматра место слике у Јова-

новој теологији, и то, како његову одбрану постојања визуелних пре-дстава у контексту иконоборачке кризе, тако и његову употребу сликовитог изражавања у омили-јама и богослужбеној поезији.

Сабор православне омладине у Гомирју
• 20.06.2010 год.

Данас је у манастиру Гомирју одржано традиционално окупљање ученика православне веронауке Епархије горњокарловачке. Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим уз саслужење свештеника Епархије горњокарловачке.

У својој беседи Епископ Герасим је поздравио све ученике који су се сабрали данас у овој светињи и тиме показали и доказали своју веру православну и припадност српском народу који вековима обитава на овим просторима. Свима онима који су завршили своје основно школско образовање, Владика Герасим честитао је на оствареном успеху и својим Архијерејским благословом пожелео да успешно наставе даљу едукацију на радост својој Цркви и народу коме припадају.

Писмо Епископа Герасима Удружењу потомака и поштовалаца жртава комплекса усташких логора Јадовно 1941.
• 04.06.2010 год.

Други светски рат донео је страдање Срба на овим просторима какво до тада није забележено. То је Голгота стравичних размера где је српски народ просто био осуђен на физичко истребљење.

Логор Јадовно је једно од првих стратишта српског народа где је мученичку смрт нашло око 40.000 људи који су убијени на најмонструозније начине. Оно је у нашем колективном памћењу место где смо као народ својом крвљу посведочили своју веру у Васкрслог Христа и животе положили ради имена свога српског које је требало да се заувек избрише са ових простора. Дошло је време да се жртвама које овде пострадаше и њиховим породицама достојно одужимо тако што ћемо показати да нисмо заборавили и да никада нећемо заборавити страшну цену коју су својим животима платили.

Као што су вековима на местима где пострадаше мученици за веру Христову настајала места на којима се име Господње прослављало јер „васкрсења не бива без смрти“, нека би и ово стратиште најгласније сведочило о томе да смо и данас Христови и духовна чада Светог Саве Српског. Покажимо да нисмо заборавили јер смо то дужни жртвама и њиховим потомцима и што је најважније само на тај начин ћемо спречити да се никада више не понови.

Дајемо Наши благослов Вашем раду и молимо се да истина о Јадовну постане позната широкој јавности. Нека би Вам Господ дао снаге да истрајете на Вашем богољубивом путу и раду на важној мисији да се истина сазна јер ће нас једино она ослободити.

С' благословом Епископ горњокарловачки Герасим

Украдено звоно са храма у Великој Градуси
• 24.05.2010 год.

Након крађе звона са храмова у Горњој Чемерници и Комоговини које су се догодиле у последњих месец дана, овог пута непознати починиоци украли су звоно са храма Силаска Светог Духа у Великој Градуси. Упркос томе што су упућена два дописа Министру полиције Републике Хрватске г. Томиславу Карамарку да се заштите православни храмови у Епархији горњокарловачкој, до сада нису предузете никакве мере да се зауставе даље провале и крађе.

Из тог разлога, Епископ Герасим упутио је данас писмо Председнику Републике Хрватске г. Иви Јосиповићу и Председници владе Републике Хрватске гђи. Јадранки Косор са молбом да својим ауторитетом утичу на Министра полиције г. Томислава Карамарка да предузме све потребне законске мере за спречавање даљих атака на православне храмове у Епархији горњокарловачкој.

На корист целе заједнице
• 22.05.2010 год.

Пред више десетака посјетилаца и младих чланова, епископ горњокарловачки г. Герасим благословио је просторије Културно информативног центра „Лукијан Мушички“ у Бараковој палаци у Карловцу. Тиме су просторије службе-

но отворене.

КИОЦ је удружење грађана основано на иницијативу Српског националног вијећа Карловачке жупаније и горњокарловачке епархије који су и финансирали уређење просторија док је Министарство дијаспоре Републике Србије донирало 1.600. евра чиме су просторије опремљене. У простору се сада налази шест компјутера, а ускоро се очекују још четири, чиме би могао започети први циклус информатичког описмењавања.

Преостаје још да се уреди и тоалет. Владика Герасим истакао је да ће КИОЦ бити на корист цијеле српске заједнице како би се људи могли образовати у разним подручјима, али без политизације или диоба унутар саме заједнице. Предсједница КИОЦ-а Бранка Ивановић захвалила се свима који су судјеловали у раду и финансирању. Отварању су присуствовали Саша Милошевић, замјеник предсједника СНВ-а; предсједник СНВ-а Карловачке жупаније Раде Косановић и конзул у ријечком конзулату Србије Зоран Миливојевић.

Косановић је рекао да се сада види да СНВ није проневерило донирана средства, како је тврдио дио заједнице у Карловцу, већ да су утрошена за опремање КИОЦ-а. Првенствена намера формирања КИОЦ-а је била да млади припадници заједнице добију своје просторије и да се активирају у афирмирају у друштвеном животу кроз организовање бројних радионица те сами и управљају КИОЦ-ом. Већ су започели и течајеви руског језика.

Број активности, дакако, овисит ће о расположивим финансијским средствима.

Учестале провале у православне храмове СПЦ у Хрватској
• 11.05.2010 год.

У протеклих недељу дана проваљено је у неколико храмова Епархије горњокарловачке. Украдено је звоно са храма Свете Петке у Горњој Чемерници (општина Гвозд). Провалници се нису зауставили на овоме него су провалили у олтарски део храма и однели два кандила са Часног Престола. Са храма Преображења Господњег у Комоговини (општина Доњи Кукурузари) такође је отуђено звоно. Исто се догодило и пре годину дана на храму Свете Петке у Главацима недалеко од Оточа уочи самог освећења по-

дено звоно са места где су звона би-ла похрањена на чување након ми-нирања храма Светог Николаја.

Иста ситуација је и у епархији далматинској где се из дана у дан догађају немиле сцене. Проваљено је у храм Светог Јована у Баљцима. Непознати вандалаи у последње три године по пети пут су провалили у храм Светог Георгија у Книну и све по њему испретурали.

Ове акције и недела према храмовима Српске православне цркве у Хрватској као да су добиле подршку од тренутка када се у јавности појавило фамозно удружење грађана са својим проушташким и профашистичким идејама пропраћених нападима на Српску православну цркву у Хрватској и негирањем вековног српског православног бића у Хрватској.

Сви ови догађаји пријављени су и надлежним полицијским управама али до сада нити један случај није разрешен. Упутили смо и писмо Министру полиције Републике Хрватске Томиславу Карамарку и позвали га да учини све како би се православни храмови заштитили, починиоци кривичних дела пронашли а отуђена имовина вратила.

Прослава храмовне славе на Ријеци

• 07.05.2010 год.

Поводом прославе славе храма Светог великомученика Георгија, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г. Герасим служио је Свету Архијерејску Литургију на Сушаку на Ријеци уз саслужење свештенства и монаштва Епархије горњокарловачке.

Епископ Герасим у својој литургијској беседи говорио је о значају овог великог празника и честитао крсну славу свим српским породицама које Светог великомученика Георгија прослављају као свог заштитника и заступника пред Васкрслим Господом.

Свечано прослављење новоканонизованих преподобних Јустина Ћелијског и Симеона Дајабског

• 03.05.2010 год

Свечано прослављење новоканонизованих угодника Божјих извршено је на саборној Светој Архијерејској Литургији у недељу, 2. маја 2010. године, у Храму Светог Саве на Врачару. Светом Архијерејском Литургијом је началствовао Њего-

ва Светост Патријарх српски Г. Иринеј уз саслужење Архијереја Српске Православне Цркве. „Њих двојица су наша радост пред Господом, радост наше Цркве и Цркве Васељенске“, рекао је у беседи Његово Високопреосвештенство Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије.

„Године 1937. преподобни отац Јустин, онда као професор Универзитета, срео се са старцем Симеоном у његовој катакомби, у манастиру који је по Божјем надахнућу открио и саградио. Срео се са њим и записао: Да ли је могуће да у овој нашој земљи постоји такво свјетило и такав свјетионик? Записао је за њега и то да је он савјест Црне Горе. Замиришао је пред њим мирисом Христовим. И записао је отац Јустин да га је миловала љубав из старчевог смиреног, Духом Светим освећеног лика. Срели се двојица Светитеља Божјих и препознали се њих двојица, сасуди Божје благодати. Отац Јустин, који је, као што му и пјевамо, имао за мјерило свега Богочовјека, и старац Симеон, који је записао такође да срце чисто види Бога и да је Дух Свети Онај Који освећује Васељену и све и сва. Било је доба распећа Цркве Христове и у вријеме када је живио преподобни Симеон Дајабски и у вријеме када је живио преподобни отац Јустин Ћелијски. Њихова имена записана су у Књизи Живота. Они прибројани лику Светих благосиљају овај Свети храм, све нас, род наш светосавски, све људе и све земаљске народе. Њиховим молитвама, Господе Исусе Христе и Душе Свети, и нас оживотвори, освети и утврди у све дане нашега живота и у вјекове вјекова“.

Свети архијерејски сабор СПЦ је 29. априла 2010. године прогласио Светитељима Архимандрита Јустина (Поповића), духовника манастира Ћелије код Ваљева и архимандрита Симеона (Поповића), настојатеља манастира Дајбабе код Подгорице.

Украдено звоно са православног храма Свете Петке у Горњој Чемерници код Вргинмоста

• 01.05.2010 год.

Непознати починиоци украли су звоно са православног храма Свете Петке у селу Горња Чемерница, код Вргинмоста, а с олтара однели три свећњака и кандило. Полиција у Вргинмосту, месту на граници Ба-

није и Кордуна, који је након акције "Олуја" преименован у Гвозд, трага за непознатим починиоцем који је "акцију" извео претпрошле ноћи. Материјална штета није утврђена, али се процењује се да је реч о већој штети. Против непознатог починиоца је поднета кривична пријава због тешке крађе.

Новопросијавиши Светитељи Цркве Христове - преподобни Јустин и преподобни Симеон

• 01.05.2010 год.

На свом поподневном заседању 29. априла текуће године, Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве једногласно је усвојио предлоге надлежних епархијских архијереја и унео у диптихе святих Православне Цркве имена блаженочивих архимандрита Јустина Поповића, духовника манастира Ћелије код Ваљева (1894-1979), од сада преподобног Јустина Ћелијског, и Симеона Поповића, настојатеља манастира Дајбабе код Подгорице (1854-1941), од сада преподобног Симеона Дајабског.

Литургијски спомен преподобног Јустина славиће се 1. јуна по старом календару (14. јуна по новом календару), а спомен преподобног Симеона празноваће се 19. марта по старом календару (1. априла по новом календару).

Свечано прослављење новоканонизованих угодника Божјих биће извршено на саборној светој архијерејској Литургији у следећу недељу, 2. маја, у Храму Светог Саве на Врачару, са почетком у 9 часова.

Преподобни и богоносни Оци наши Јустине и Симеоне, молитве Бога за нас!

Васкришња Литургија у Доњем Будачком

• 04.04.2010 год.

На празник над празницима, Васкрсење Христово, у манастиру Богородице Тројеручице у Доњем Будачком, Свету Архијерејску Литургију служио је Епископ горњокарловачки Г. Герасим уз саслужење свештенства и монаштва подручне епархије. Након причешћа Божанским Тајнама, прочитана је васкришња посланица Његове Светости Патријарха српског Г.Г. Иринеја.

После Свете Литургије за сав благочестиви народ припремљена је трпеза љубави.

ЕПАРХИЈА

ПРАВОСЛАВНА ЕПИСКОПИЈА ГОРЊОКАРЛОВАЧКА

Славе Рашкај 14; 47 000 Карловац; Република Хрватска

телелефон: 00385 (0)47 642 531 факс: 00385 (0)47 642 532 E-mail: episkop@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРЛОВЦУ (I)

ПРОТОЈЕРЕЈ
СЛАВНИША СИМАКОВИЋ

телефон: +385 (0)47 41 15 06
факс: +385 (0)47 41 15 06
мобилни: +385 (0)95 87 87 19 7
e-mail: simakovic@gmail.com

- Целестина Медовића 11; 47 000 Карловац -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДВОРУ

ПРОТОЈЕРЕЈ
РАДОСЛАВ АНЂЕЈАНТ

телефон: +385 (0)44 87 18 11
факс: +385 (0)44 87 18 11
мобилни: +385 (0)98 56 36 13
e-mail: spc1@optinet.hr

- Миље Б. Чаје 46; 44 440 Двор на Уни -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПУЉИ

ЈЕРЕЈ
ГОРАН ПЕТКОВИЋ

телефон: +385 (0)52 52 06 54
факс: +385 (0)52 52 06 54
мобилни: +385 (0)98 97 93 03 8
e-mail: spco_pula@yahoo.com

- Перој 19; 52 215 Водњан -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРЛОВЦУ (II)

ЈЕРЕЈ
ГОРАН СЛАВИЊИЋ

телефон: +385 (0)47 41 70 18
факс: +385 (0)47 41 70 18
мобилни: +385 (0)95 88 03 63 6
e-mail: goranslavnic@gmail.com

- Тина Ујевића 5; 47 000 Карловац -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ НА РИЈЕЦИ (I)

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР
ЛИЊО КОСТИЋ

телефон: +385 (0)51 33 53 99
факс: +385 (0)51 32 41 60
мобилни: +385 (0)91 51 48 25 0
e-mail: spco-na-rijeci@ri.t-com.hr

- Ивана Зајца 24/1; 51 000 Ријека -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ОГУЛИНУ

ЈЕРЕЈ
ЛИЈАН СИЈИЋ

телефон: +385 (0)47 53 24 75
факс: +385 (0)47 53 24 75
мобилни: +385 (0)98 13 00 53 1
e-mail: spco-ogulin@live.com

- Б. Франкопана 16; 47 300 Огулин -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОЛАРИЊУ

ПРОТОЈЕРЕЈ
ЛИРОСЛАВ БАБИЋ

телефон: +385 (0)47 88 35 19
факс: +385 (0)47 88 35 19
мобилни: +385 (0)91 59 06 20 2
e-mail: crkvena.opcina.kolaric@ka.t-com.hr

- Коларић 67; 47 220 Војинић -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ НА РИЈЕЦИ (II)

ЈЕРЕЈ
МАРКО ЂУРИЋ

телефон: +385 (0)51 33 53 99
факс: +385 (0)51 32 41 60
мобилни: +385 (0)98 52 07 11
e-mail: rijeka.marko@gmail.com

- Ивана Зајца 24/1; 51 000 Ријека -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДОЊОМ ЛАПАЦУ

ЈЕРЕЈ
ПРЕДРАГ ПАНТЕСИЋ

телефон: +385 (0)53 76 51 54
факс: +385 (0)53 76 51 54
мобилни: +385 (0)99 59 62 56 9
e-mail:

- Маршала Тита 11; 53 250 Доњи Лапац -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ТОПУСКОМ

ЈЕРЕЈ
ЛИНАС РИСТИЋ

телефон: +385 (0)44 73 33 29
факс: +385 (0)44 73 33 29
мобилни: +385 (0)91 58 50 54 6
e-mail: spco.topusko@hi.t-com.hr

- Прилаз Г. Драшковића 2а; 44 415 Топуско -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У С. ЛЮБАВЦАМА

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР
ЈЕЛЕНКО СТОЈАНОВИЋ

телефон: +385 (0)51 87 71 37
факс: +385 (0)51 87 71 37
мобилни: +385 (0)98 80 10 51
e-mail: spco-moravice1@net.hr

- Докмановићи 10; 51 325 Моравице -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГРАЧАЦУ

ЈЕРЕЈ
ЈУТОСЛАВ МАКСИМОВИЋ

телефон: +385 (0)23 78 90 86 4
факс: +385 (0)23 78 90 86 4
мобилни: +385 (0)95 50 94 32 8
e-mail:

- Николе Туркаља 5а; 23 440 Грачац -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГЛИНИ

ЈЕРЕЈ
СЛОБОДАН ДРАКУЊИЋ

телефон: +385 (0)44 88 06 15
факс: +385 (0)44 88 06 15
мобилни: +385 (0)98 97 71 73 2
e-mail: slobodan.drakulic@hi.t-com.hr

- Хрватска 20; 44 400 Глина -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДРЕЖНИЦИ

ПРОТОЈЕРЕЈ
ЛИНАШ ОРЕЋ

телефон: +385 (0)47 56 61 79
факс: +385 (0)47 56 63 22
мобилни: +385 (0)98 98 33 53 8
e-mail: spco@dreznica.net

- Спомендом 66; 47 313 Дрежница -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПЛАШКОМ

ЈЕРЕЈ
САША УМИЋЕВИЋ

телефон: +385 (0)47 57 34 56
факс: +385 (0)47 57 34 56
мобилни: +385 (0)95 51 14 66 9
e-mail: sasa_umicevic@live.com

- Саборчанска 12; 47 304 Плашки -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПЕТРИЊИ

ЈЕРЕЈ
СЛАВКО ШИРАЦ

телефон: +385 (0)44 81 34 19
факс: +385 (0)44 81 34 19
мобилни: +385 (0)95 53 37 22 2
e-mail: slavko.79@mail.ru

- Владимира Назора 13; 44 250 Петриња -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОРЕЊИЦИ

ПРОТОЈЕРЕЈ
ДАНИЈЕЛ ТАНАСИЋ

телефон: +385 (0)53 75 63 67
факс: +385 (0)53 75 63 67
мобилни: +385 (0)91 56 56 95 4
e-mail: srpska.pravoslavna.crkva.u.hrvatskoj@gs.t-com.hr

- 9. гардијске бригаде 26; 53 230 Кореница -

МАНАСТИР РОЂЕЊА Св. ЈОВАНА У ГОМИРЈУ

АРИНДРИТ
МАНАШО БУЋУЧЕВИЋ

телефон: +385 (0)51 87 81 88
факс: +385 (0)51 87 81 88
мобилни: +385 (0)91 78 14 31 4
e-mail: manastir.gomirje@hotmail.com

- Рибњак 23; 51 327 Гомирје -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОСТАЈНИЦИ

ЈЕРЕЈ
НИКОЛА МАЛОБАБИЋ

телефон: +385 (0)44 85 12 06
факс: +385 (0)44 85 12 06
мобилни: +385 (0)95 80 61 83 8
e-mail: nmalobabic@gmail.com

- Даворина Трстењака 5; 44 430 Костајница -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ОТОЧУ

ЈЕРЕЈ
СЛАЂАН НИКИЋ

телефон: +385 (0)53 77 12 85
факс: +385 (0)53 77 12 85
мобилни: +385 (0)98 90 02 17 1
e-mail:

- Трг др. Фране Туђмана 5; 53 220 Оточац -

МАН. БОГОРОДНИЦЕ ТРОЈРУЧНИЦЕ У Д. БУДАЧКОМ

ЈЕРОМОНАХ
НАУМ МАЛКОВИЋ

телефон: +385 (0)47 71 82 06
факс: +385 (0)47 71 82 06
мобилни: +385 (0)99 74 04 02 9
e-mail: manastir.trojrucica@gmail.com

- Доњи Будачки 6; 47 241 Тушлиновић -

ПОКРОВ ПРЕСВ.

БОГОРОДИЦЕ

ΗΚΟΙΜΗΣΙΣ ἩΘΟΚΧ

